יודען, געדענקט די רדיפות אויף אייערע ברידער אין דייטשלאנד

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

הײַנט 8 זײַטן

נײַער פאלקסבלאַט

№ 121 | Łódź, Czwartek, 25 maja 1933 r. | עלפטער יאהרגאנג | לאדז, דאנערשטאג, כ״ט אייר תרצ״ג | № 121

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

פראנקרייך געגען אפמאך פון די פיער גרויסמאכטען

פ א ר י ז, 24 (ספ. טעל.)

דער סאציאליסטישער „פאפולער" שרייבט אין שייכות מיט דער נעכטיגער זיצונג פון מי־ניסטערען־ראט, אז דער פרעמיער דאלאדיע זאל זיך האבען מיט דער גאנצער ענערגיע ארויסגעזאגט געגען דעם פאקט פון די 4 מלוכות.

בכדי נישט צו נעהמען אויף זיך די אחריות פאר'ן איבערייסען די אונטערהאנדלונגען, האט די פראנצויזישע רעגירונג איבערגעגעבען דעם אמבאסאדאר אין רוים, דע־זשובענעל'ן און די דעלעגאציע אין גענף נייע אינסטרוקציעס.

די צייטונג שטעלט אויסנייי פעסט, דאס די פראנצויזישע רעגירונג איז גרייט אנצונעהמען דעם ענגלישען ענטוואפענונגס־פלאן אונטער גע־וויסע בעדינגונגען.

די מעסיגע צייטונגען ווייזען אן אויף דער נעגאטיווער שטעלונג פון פוילען און פון דער קליינער קאליציע לגבי דעם געפלאנטען פאקט.

פערטינאקס שטעלט פאר אין „עקא דע פארי" דעם שטאנדפונקט פון פראנקרייכס פערבינ־דעטע, און ווייזט אן אויף דער סכנה, וואס עס דראהט סיי די פערבינדעטע, סיי פראנקרייך גופא מצד דעם דאזיגען פאקט.

דער ארטיקעל 1 פון דעם פאקט שטעלט פעסט אויף א נישט־צווייידייטיגען אופן, דאס די צוזאמענארבייט פון די גרויסמאכטען קאן געווענ־דעט זיין געגען די דריטע מלוכות. דאס טייטשט נישט מעהר און נישט ווייניגער, ווי דאס, אז די קלענערע מלוכות וועלען קאנען צוגעשטיקט ווערען צו דער וואנד.

אויך דער ארטיקעל 3 שטעלט מיט זיך פאר אן'ערנסטע סכנה, ווייל ער אנערקענט די גלייכ־קייט פון בעוואפענונג נישט נאר פאר דייטשלאנד, נאר אויך פאר עסטרייך, אונגארן און בולגאריען.

עס איז קלאהר — שרייבט פערטינאקס — אז פראנקרייך וועט נישט קאנען איינגעהן אויף דעם דאזיגען פאסטולאט, אהן דעם הסכם און פערשטענדיגונג מיט איהרע פערבינדעטע אין מיטעל־אייראפא.

די צייטונג ווארפט פאר באנקור'ן, וואס גע־געו די אינסטרוקציעס פון זיין רעגירונג האט ער נישט ארויסגעלעגט א וועטא, און נישט פערטיי־דיגט דעם פראנצויזישען שטאנדפונקט אויף א גע־העריגען אופן.

דער „פטי פאריזיען", וואס איז נאהענט צו דער רעגירונג, שטרייכט אונטער, אז מכוח דעם פאקט פון 4 איז נאך נישט דערגאנגען צו א הסכם. וועגען דער רעוויזיע פון די שלום־טראקטאטען קאן קיין רייד נישט זיין. די 4 מלוכות, וואס שליסען דעם אפמאך קאנען זיך העכסטענס אפרעדען וועגען די מעטאָדען און דער פראצעדור, וואס מ'עט דארפען אנווענדען אין פאל פון פעררופען זיך אויף די ארטיקלען 10, 16 און 19 פון דעם פעל־קער־בונד־אפמאך.

די ענגלישע פרעסע וועגען דעם פאקט פון 4 מלוכות

ל א נ ד א ן, 24 (ספ. טעל.)

די ענגלישע פרעסע ווייזט אין אלגעמיין ארויס קנאפ פעראינטערעסירונג מיט'ן פראיעקט וועגען דעם פאקט פון די 4 גרויסמאכטען.

דער „טיימס" דערמאהנט בכלל נישט וועגען איהם פונקט ווי דער דאזיגער ענין וואלט אינ־גאנצען נישט עקזיסטירט. אויך די אנדערע צײ־טונגען שווייגען וועגען דער דאזיגער פראגע.

אין א דעפעשע צום „דיילי טעלעגראף" שטעלט פערטינאקס פעסט, אז די אונטערהאנד־לונגען וועגען דעם פאקט רוקען זיך נישט גלאט פאראויס, ווי עס האט זיך לכתחילה ארויסגעוויזען, קודם כל צוליב דער נעגאטיווער שטעלונג פון פוילען.

אויך די „דיילי העראלד" שטרייכט אונטער די נעגאטיווע שטעלונג פון פוילען, בעמערקענדיג, אז די קליינע אנטאנט פערנעהמט אן'עהנליכע שטעלונג. רייטער דערוויסט זיך, אז די אונטערהאנד־לונגען ווערען פערשלעפט, מחמת דער אוממעגליכ־קייט צו אויסגלייכען זיך ביי די פאלגענדע צוויי פראגען: 1) מכוח דעם טערמין פון פאקט, — דער 4 ערס. פונ'ם פראיעקט — ווייל דייטשלאנד וויל איהם האבען אויף 5 יאהר און די איבעריגע מלוכות — אויף 10 יאהר, און 2) בנוגע דעם אופן, ווי אזוי אין ארטיקעל 2 זאל אריינגעפיהרט ווערען די דעליקאטע פראגע פון רעווידירען די שלום־טראקטאטען.

מאקדאנאלד „לעגאליזירט" זיך

ל א נ ד א ן, 24 (ספ. טעל.)

די פרעסע ברענגט, אז צווישען מאקדא־נאלדן, באלדווינען און סיימאנען ווערען זינט א געוויסע צייט געפיהרט אונטערהאנדלונגען מכוח'ן בילדען איין גרויסע נאציאנאלע פארטיי. אין די פאליטישע קרייזען פערזיכערט מען, אז מאק־דאנאלד האט איבערגעריסען מיט דער לייבאר־פארטיי ענדגילטיג, און אז עס קאן שוין אויך קיין רעד נישט זיין וועגען א הסכם צווישען דעם סער דזשאן סיימאן און זיינע אנהענגער מיט דער ליבעראלער גרופע פונ'ם סער הערבערט סעמיועל.

מאקדאנאלד און סיימאן ווילען נישט פאר־מעל אריינטרעטען אין דער קאנסערוואטיווער פארטיי, און זיי פאדערען, אז עס זאל געענדערט ווערען דער נאמען פון דער פארטיי אויף „נאציא־נאלע פארטיי", און אז איהרע יסודות זאלען פערברייטערט ווערען.

בריטישע רעגירונג אונטערשטיצט די דייטשען

אפצולעגען די דיסקוסיע איבער די יודישע פעטיציעס

פארשטעהער פון אנדערע מלוכות שטיצען די יודישע דעלעגאציעס

ג ע נ ף, 24. (יט"א טעלעגראפיש).

די דייטשע דעלעגאציע מאכט אלע בעמיהונ־גען אז די דיסקוסיע איבער די יודישע פעטיציעס זאל אפגעלעגט ווערען ביז פרייטאג, די דייטשע דע־לעגאציע בעגרינדעט דאס דערמיט, וואס זי דאַרף האבען א דעקלאראציע פון דער רעגירונג.

ווי יט"א דערוואוסט זיך, וועט די בריטישע דע־לעגאציע אונטערשטיצען די דייטשען, אז די דיס־קוסיע זאל אפגעלעגט ווערען, א רייהע אנדערע דעלע־גאציעס סימפאטיזירען מיט דער יודישער דעלע־גאציע.

פון אנדערע קוועלען ערקלערט מען אז מיט דעם אפלעגען די דיסקוסיע ביז פרייטאג זעבען די דייטשען אויסען אפצושוואכען די בעדייטונג פון די פעטיציעס, מחמת פרייטאג וועלען די פערטרע־טער פון ענגלאנד און פראנקרייך שוין נישט זיין אין גענף.

נאך די וואד געזאמעלט 100 טויזענט פונט פאר די פליטים

געעפענט די קאמפיין אין ענגלאנד

ל א נ ד א ן, 24. (יט"א טעלעגראפיש).

אויף א גרויסער פערזאמלונג איז פראקלאמירט געווארען דער קאמפיין פאר די יודישע פליטים פון דייטשלאנד. אויף דער פערזאמלונג האבען זיך בע־טייליגט 500 דעלעגאטען. מיט רעדעס זענען אר־ויסגעטרעטען: באראן ראטשילד, ד״ר ווייצמאן, הרב הכולל הערץ, מאטיפיארע, מארקס און אנד.

מארקס האט ערקלערט אז באך, די וואך וועט גע־זאמעלט ווערען 100 טויזענד פונט, די אקציע וועט ברענגען א האלבען מיליאן פונט.

די רעדעס פון ד״ר ווייצמאן און הרב הערץ האבען עלעקטריזירט די צוהערער.

נאך ראזענבערג'ן — אן'אנדערער...

דייטשע בעמיהונגען אין לאנדאן

ל א נ ד א ן, 24. (ספ. טעל.)

די לאנדאנער צייטונגען זענען מודיע פון בער־לין, וועגען א וויזיט, וואס גערינג זאל פלאנירען אפצוגעבען אין לאנדאן.

איצט זאל אין לאנדאן ווילען א ידיד נפש און א בעאמטער פאר ספעציעלע ענינים ביי גערינג'ן, דער לופט־פליה־קאפיטאן באלץ, וועלכער זאנדירט דעם באדען פאר אזא מין וויזיט.

אין פאל ווען די אפיציעלע בריטישע פאקטא־רען זאלען אויף דער וויזיט איינגיין, וועט גערינג קומען צופליהען אויף אנ'אעראפלאן שוין אין די נאהענטסטע טעג.

איינער פון די צילען פון זיין וויזיט וועט זיין דאס ארומרעדען דעם פאקט פון די 4 גרויסמאכטען.

ל א נ ד א ן, 24. (ספ. טעל.)

די ידיעה וואס איז הייבט אנגעגעבען געווארען דורך א טייל פרעסע וועגען גערינגס כוונה צו פאה־רען קיין לאנדאן, בעשטעטיגט זיך נישט.

אין די בריטישע רעגירונגס־קרייזען זעהט זיך נישט פאר אזא וויזיט, דער ציל פון וועלכער, וואלט — לויט דער מיינונג פון די דאזיגע פאקטא־רען — נישט געווען בעגרינדעט.

א ווארנונג צו די גרויסע מלוכות

ג ע נ ף, 24. (יט"א טעלעגראפיש).

„זשורנאל דע נאציאן" פערעפענטליכט א לייט ארטיקעל אין וועלכען זי ווארענט די גרויסמאכטען נישט צו ברעכען דעם גלויבען אין יושר, זיי זאלען נישט שליסען קיין אפמאכען אויפ'ן חשבון פון יענ־עמ'ס פאלק.

נייע גזרות געגען יודען אין דייטשלאנד

א י נ ס ב ר ו ק (יט"א) פון א זיכערער קוועלע דערוויסט זיך יט"א, אז אין דער נאהענטסטער צייט וועט ארויסגעגעבען ווערען א געזעץ, וואס פערבאט יודען צו פערנעהמען זיך מיט פיה־האנדעל. דער פראיעקט ווערט מאטיווירט דערמיט, וואס „די יודען בעשווינדלען דעם דייטשען פויער". דורך דעם דאזיגען געזעץ וועלען פערלירען די פרנסה הונדערטער יודישע משפחות, וואס פערנעהמען זיך זייט דורות מיטן פיה־מסחר אין פערשידענע גע־גענדען פון דייטשלאנד.

א צווייט געזעץ זאל בעשטימען א ספעציעל הויכען שטייער אויף יודען, וואס בעשעפטיגען זיך מיט'ן האנדעל פון האפען צו ביר, וועלכער ווערט איצט אין גרויסע קוואנטומס עקספארטירט קיין אמעריקע, וואו עס איז, ווי בעקאנט, טיילווייז אפגע־שאפט געווארען די פראהיביציע. אויך אין דער מאטיווירונג פון דעם דאזיגען פראיעקט ווערט געזאגט, אז „יודען פיהרען אויפ'ן דארף א רויב־ווירטשאפט", און אז די יודישע האפען־סוח־רים „פאראויסזעהענדיג, אז אמעריקע וועט אפ־שאפען די פראהיביציע און אז צוליב דעם וועלען אויך שטייגען די פרייזען פון האפען", האבען זיי נאך פאר'ן פאראיאהרען סעפטעמבער אפגעקויפט ביי די דייטשע פויערים זייער גאנצען צוקינפטיגען האפען־שניט. א ספעציעלע „פאכמענער־קאמיסיע" וואס איז צו דעם ענין בעשטימט געווארען דורך דער נאצי־פארטיי, האט געזאמעלט מאטעריאלען וועגען דער „יודישער שווינדעל־ווירטשאפט אין דער האפען־פראדוקציע" און האט מיט א קורצער צייט צוריק פארגעשטעלט א בעריכט, אין וועלכען עס הייסט, אז „כמעט די גאנצע דייטשע האפען־פרא־דוקציע — ... 200 טויזענד צענטנער — איז דעם לעצטען הערבסט אפגעקויפט געווארען דורך יודען, וועלכע האבען בעצאהלט די דייטשע לאנד־ווירטען דורכשניטליך צו 100 מארק א צענטנער האפען, בעת עקספארטירענדיג איצט די סחורה קיין אמעריקע, בעהמען זיי נישט ווייניגער ווי 200 מארק". די קאמיסיע פיהרט אויס, אז „עס איז די פליכט פון דער רעגירונג ארויפצולייגען א ספעצ־יעלען שטייער אויף די יודישע האפען־סוחרים, וועלכע עקספלאטירען דעם דייטשען פויער מאר דיערע אונגעהויערע פראפיטען".

„דער שטירמער" פאדערט, אז די רעגירונג זאל ארויסגעבען א געזעץ צו דעפארטירען פון לאנד אלע פרעמדע בירגער, געגען וועלכע עס זע־נען דא בעווייזען, אז זיי האבען בעשווינדעלט דייטשע פויערים".

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

פון עקאנאמ. וועלט-קאנגרעס וועט גארניט זיין

סנאודעז אטאקירט מאקדאנאלד׳ן אין לארדען-הויז

לאנדאן, 24 (ספ. טעל.)

היינט האט אין לארדען-הויז סנאודען גוואלדיג אטאקירט מאקדאנאלד׳ן, פארווארפענדיג איהם, אז די עקאנאמישע וועלט-קאנפערענץ איז נישט ווי ס׳געהער צו זיין צוגעגרייט און איז דעריבער פעראורטיילט אויף א מפלה אזוי ווי די פריערדיגע 4 קאנפערענצען פון דעמזעלבען מין. עס איז א סכנה — האט ער געזאגט — פאר גרויס-בריטאניען, וואס איהר גורל געפינט זיך אין די הענד פון א מענשען, וועלכער ווייזט יעדעס מאל ארויס זיין איגנאראנץ. פון דעם אלץ וואס מיר האבען געהערט וועגען זיין וויזיט אין וואשינגטאן איז צו דריינגען, אז מיט דעמזעלבען דערפאלג און רעזולטאט, וואלט ער געקאנט אפשפארען אי צייט אי געלד. די דערקלערונגען פונם פרעמיער און דעם פרעזידענט וועגען דעם דאזיגען ענין ענטהאלטען גארנישט, מחוץ באנאליטעטס, וואס מיר האבען שוין א סך מאל געהערט.

וויצע-פינאנץ-מיניסטער, קאץ

וועט זיין דעלעגאט פון פוילען אויף דער ווירטשאפטליכער קאנפערענץ

ווארשא, 24. (טעלעפאניש).

פון קרייזען וואס שטייען נאהנט צו אפיציעלע ספערען, דערוויסען מיר זיך, אז אלס פרעזעס פון דער פוילישער דעלעגאציע אויף דער אלוועלטליכער ווירטשאפטס-קאנפערענץ אין לאנדאן וועט נאמינירט ווערען דער וויצע-פינאנץ-מיניסטער, ה׳ אדאם קאץ.

וועט די ענגלישע רעגירונג לינדערען די ליידען פון די דייטשע יודען?

אנ׳אנפראגע פון דעפ. וועדזשוואוד אין ענגלישען פארלאמענט

לאנדאן, 24. (יט״א טעלעגראפיש).

אויף דער היינטיגער זיצונג פון פארלאמענט האט דעפ. וועדזשוואוד אנגעפרעגט די רעגירונג, וואס די ענגלישע רעגירונג האט בדעה צו טון אויף צו לינדערען די ליידען פון די יודישע קרבנות פון היטלערישען טעראר. צי וועט די דייטשע יודען דערלויבט ווערען צו בעזעצען זיך אין ארץ-ישראל.

דער אינערן-מיניסטער האט געענטפערט אז ער האט גארנישט צוצוגעבען צו די ענטפערען וואס זענען שוין געגעבען געווארען אויף די פריהעריגע אינטערפעלאציעס.

גרויסמאכטען שליסען אנ׳אפמאך געגען די בלוטיגסטע אינטערעסען פון וועלט-יודענטום

איז דער פראגע וועגען די יודישע פעטיציעס צום פעלקער-בונד

זשענעוו, 24. (יט״א טעלעגראפיש).

אין די פאליטישע קרייזען בעהויפטעט מען, אז די גרויסמאכטען האבען שוין צווישען זיך געשלאסען אנ׳אפמאך וועגען די יודישע פעטיציעס. מ׳האלט אז די גרויסמאכטען זענען שוין געקומען צו א פולשטענדיגער פארשטענדיגונג אין דער פראגע.

דער דאזיגער אפמאך איז געגען די בלוטיגסטע אינטערעסען פון דעם האלבען מיליאן דייטשע יודען און געגען גאנצען יודענטום.

א מיליאן זל. הילף פאר די יודישע פליטים פון דייטשלאנד

ווארשא, 24 (טעלעפאניש)

דער פאראייניגטער קאמיטעט צו געבען הילף פאר די יודישע פליטים פון דייטשלאנד האט אנגעהויבען די זאמלונגס-אקציע פון 1 מיליאן זלאטעס פאר די פליטים אויפ׳ן פוילישען באדען.

צו דעם צוועק איז מען שוין צוגעטראטען צו ארגאניזירען די טעטיגקייט פון די לאקאלע קאמיטעטען אויפ׳ן שטח פון גאנץ פוילען.

לעת עתה זענען שוין געזאמעלט געווארען 40 טויזענד זלאטעס.

די דאזיגע סומע איז איבערגעוויזען געווארען דעם קאסירער פון קאמיטעט, דעם באנקיר שערעשאווסקי.

לאדזער נייעס

אפטייקען

(2) קאצפערקעוויטש (זגערזשער 54), שיטקעוויטש (קאפערניקא 26), זונדעלעוויטש (פיעטריקאווער 25), סאקאלעוויטש (פשעיאזד 19), ליפיעץ פיעטריקאווער 193), ריכטער און לאבארע (11 ליסטאפאדא 86).

היינטיגער פייערליכער אקט פון „דרכי נעם"

די פייערונג אין שייכות מיט׳ן פערטיילען היתר הוראה׳ס די תלמידים פון דער מתיבתא לתלמוד והוראה ביים „דרכי נעם", קומט פאר היינט 6 א זייגער נאכמיטאג אין „פילהארמאניע".

אין דער פייערונג נעהמען אנטייל אנגעזעהענע רבנים פון לאדז און פון דער סביבה.

פון דער לאדזער בערזע

באנק פאלסקי	—	—	—	74.75
3 פראצענטיגע	בודאוולאנע		—	38.50
4 „	דאלארובקא		—	49.75
7 „	סטאביליזאציע (אמ.)		—	50.38
8 „	ווארשאווער פאנד-בריף			40.38
8 „	לאדזער	„	„	36.50
ענגלישע פונט	—	—	—	30.30
דאלאר — אפיצ. 7.71,	נישט אפיצ.		—	7.74
גאלד-דאלאר	—	—	—	9.25
גאלד-רובל	—	—	—	4.90
דייטשער מארק	—	—	—	2.04

א שיינע מעשה וואלט עס געווען

ווען די מעשה מיט היטלער׳ס יודישער אפשטאמונג וואלט זיך ארויסגעוויזען פאר אמת

פראג, 24. (ספ. טעל.)

א געוואלדיגע סענסאציע האט דא ארויסגערופען דער פאקט, אז א דעלעגאט פון דער דייטשער אמבאסאדע אין פראג האט פארגעלעגט א סומע פון 1 מיליאן מארק, כדי אפצוקויפען די דאקומענטען פון דער שטאט בראגוי (וואו היטלער איז געבוירען), וועלכע בעווייזען אז היטלער׳ס מוטער איז געווען די יודישע פרוי אסתר היטלער, וואס האט נאכ׳ן שמד בעקומען דעם נאמען יוזעפא היטלער. און זיין זיידע איז געווען דער יוד אברהם היטלער. די פראגער צייטונג „די נייע צייט" ברענגט די מיינונג פון בעריהמטען היטלעריסטישען פיהרער אינזשיניער יאנג, וועלכער ערקלערט אז אויב עס וועט זיך ארויסווייזען אז היטלער שטאמט פון יודען, דארף מען היטלערן בעזייטיגען פון דער פארטיי. פון בערלין מעלדעט מען, אז אין די היטלעריסטען-קרייזען איז א שטורעם אוליב דער ידיעה. — די דייטשע „פראגער פרעסע" וועט איגנאריגען פארעפנטליכען אלע דאקומענטען וועגען די היטלערס מוטער און זיידע.

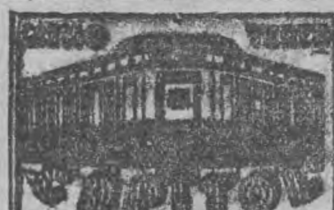

היינט און פאלגענדע טעג!

גרויסע דראמאטישע זיטען-דראמע א. נ.

„גלאנץ און שאטענס פון ליבע"

אין די הויפטראלען די רייצענדע העלדין פון „גרויסשטעטישע גאסען" „אמעריקאנער טראגעדיע"

SYLVIA SYDNEY

ווי אויך דער אונפארגעסליכער שעפער פון פילם Dr. Jekyll i Mr. Hyde

FRYDERYK MARCH

פערקלענערטע פרייזען פון די פלעצער. הנחה-בילעטען גילטיג אהן בעגרענצונגען.

Dr. R.

Zalcwasser

CHIRURG — כירורג

ציגעל-גאס 19, טעל. 125-17

נעהמט אן פון 1—2 בייטאג און פון 4—7 נאכמ.

יודיש טעאטער אין „פילהארמאניע"

דירעקציע: ד. צעלמייסטער.

היינט ווערט נישט געשפילט

לעצטע 3 פארשטעלונגען פון

„גזלן"

מארגן, פרייטאג, שבת 9 אווענד און שבת 4 נאכמיטאג

פאפולערע פארשטעלונג. ◆◆ איינהייטס-פרייזען.

אכטונג, פערזיכערונגס-אגענטען!

אלע אגענטען ווערען איינגעלאדען צו דער אלגעמיינער

פערזאמלונג

פון פעראיין, וועלכע קומט פאר היינט, דאנערשטאג, דעם 25. מאי 1933, פינקטליך 6 א זייגער אווענד צום ערשטען טערמין און 8 א זייגער צום צווייטען טערמין אין דער שולע פון ה׳ זשעלאנקא, אין לאדז, פילסודסקיעגא 68/70.

אלע פערזיכערונגס-אגענטען מיטגלידער און נישט מיטגלידער דארפען פינקטליך ערשיינען, ווען עס האנדעלט זיך אין זייערע טאג-טעגליכע לעבענס-פראגען.

די פערוואלטונג.

2727

צו דער עפענטליכקייט!

פאר א סקאנדאליעזע האנדלונג פון די פערזאנען משה גייסט און יחיאל זילבערשטיין לגבי דעם פאראייניגטען קירזשנער-צעך אין לאדז, זענען זיי אויף א אלגעמיינע פערזאמלונג דעם 16. מאי 1933 אויסגעשלאסען געווארען אלס מיטגלידער פון צעך.

מיט דרך ארץ

די פערוואלטונג פון פעראיין. קירזשנער-צעך אין לאדז, זאוואדסקא 4.

2724

Dr. med.

H. LUBICZ

ספעצ. פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראנקה.

צעגעלניאנא 7, טעל. 141-32.

נעהמט אן פון 8—10 און פון 2—12 נאכמ. און פון 5—8 אווענד, זונטאג פון 9—11.

לעכער צו וועש

י. נארדמאן

שרודמיעסקא 8.

מתיבתא גבוהה לתלמוד ולהוראה על יד מוסדות החנוך

„דרכי נעם"

של ג. א. ליסס

לודז, קילינסקי 50, תלפון 215-26

היינט, דאנערשטאג,

פ׳ במדבר הבע״ל

דעם 25-טען מאי 1933

פינקטליך 6 אווענד קומט פאר

אין פילהארמאניע-זאל

נארוטאוויטשא 20

זאל

פילהארמאניע

לאדז,

20 נארוטאוויטשא 20

דער פייערליכער אקט

פון צוטיילען די היתר הוראה׳ס די תלמידים פון אויבענדערמאנטער מתיבתא „דרכי נעם׳ס"

צוזאמען מיט אנ׳עפענטליכען ארויסטריט פון די תלמידים פון לאדזער און ווארשאווער

באלקאן ספעציעל רעזערווירט פאר פרויען. בילעטען צו בעקומען אין די קאנצעלאריעס ביים „דרכי נעם": לאדז, קילינסקיעגא 50, טעל. 215-26, אל. 1 מאי 20, טעל. 200-43. ווארשא, שוו. יערסקא 34, טעל. 11-15-98.

די ליישונג.

בעקאנטמאכונג.

די פערוואלטונג פון קעלבער-שעכטער-פעראיין

פאדזשעטשנא 10

מאכט בעקאנט אלע איהרע מיטגלידער, אז היינט, דאנערשטאג, דעם 25-טען מאי 1933, 6 נאכמיטאג צום ערשטען טערמין (פאלס ביי א גענוגענדער צאהל מיטגלידער), 8 א זייגער אווענד דעמזעלבען טאג גילטיג ביי יעדער צאהל מיטגלידער, קומט פאר אין פעראיינס-לאקאל

די יעהרליכע גענעראל-פערזאמלונג

מיט פאלגענדער טאג-ארדנונג: 1) וואהלען פון א פארזיצער און אסעסארען; 2) וואהלען פון א פרעזעס, פערוואלטונג און רעוויזיאנס-קאמיסיע; 3) ענרערונג פון געוויסע פונקטען אין די סטאטוטען; 4) פרייע פארשלאגען.

2640

די פערוואלטונג.

בעמערקונג: אלע מיטגלידער ווערען געבעטען פינקטליך צו ערשיינען, ווייל עס האנדעלט זיך אי אייערע אייגענע אינטערעסן.

אלע דארפען וויסען!

צום זומער סעזאן בעקומט איהר

רעשטען

פון די בעסטע קוואליטעטען בילעצער. טאמאשאווער און אנדערע נייעסטע - מאדערנסטע מוסטערען פון הערען- און דאמען-שטאפען

פאר מענער אויף אנציגער, אויף פאלטענס

מיט 30% ביליגער

קומט און איבערצייגט אייך!

פאר דאמען אויף פאלטענס, אויף קאסטיומען

בעדענקט דעם אדרעס

נור ביי

R. SZCZĘŚLIWY

באוואמיעסקא 5, פראנט 2, שטאק. 5

אויגען - קליניק

מיט שטענדיגע בעטען פון

Dr. B. Donchin

פיעטריקאווער 90, טעלעפ. 221-72

נעהמט אן שטענדיגע אויגען - קראנקע (צוועק אפעראציע א. ז. וו.), ווי אויך אמבולאטאָרישעס פון 9 ביז 1 און פון 4 ביז 7.30 אווענד.

מיר דריקען אויס מיטגעפיהל אונזער חשוב׳ן פערוואלטונגס-מיטגליד

זעליג העניקאווסקי

צוליב׳ן טויט פון זיין מוטער

חנה-בילה

זייט געטרייסט!

די פערוואלטונג פון פעראייניגטען קירזשנער-צעך

אין לאדז, זאוואדזקא 4.

לאָדז, 25 מאַי 1933

די היטלעריזירונג פון עסטרייך

צום „אַנשלוס" מיט דייטשלאַנד איז מען אין עסטרייך אינגאַנצען אָפּגעקיהלט

די געשעהענישען אין דייטשלאַנד, וועלכע האָבען אומעטום געפונען אַזאַ הילכיגען אָפּקלאַנג, האָבען נאַטירליך דעם גרעסטען ווידערקול געפונען אין עסטרייך. דער אָפּקלאַנג טראָגט דאָ אַ דאָפּעלטען כאַראַקטער. פון איין זייט האָט זיך אונטער דער ווירקונג פון נאַציאָנאַל-סאָציאַליסטישען נצחון פאַרגרעסערט די היטלעריסטישע בעוועגונג, פון דער אַנדערער זייט איז בעדייטענד שוואַכער געוואָרען די בעוועגונג פאַר'ן „אַנשלוס" מיט דייטשלאַנד.

איין פראַנצויזישע צייטונג האָט ריכטיג בעמערקט, אַז ווען מען וואָלט איצט אין עסטרייך אַדורכגעפיהרט אַ רעפערענדום וועגען אַנשלוס מיט דייטשלאַנד, דאַן וואָלטען פאַר אַנשלוס געשטימט בלויז די נאַציאָנאַל-סאָציאַליסטען, בעת אין די צייטען פון שטרעזעמאַנ'ען וואָלטען פאַר'ן אַנשלוס זיך אַרויסגעזאָגט פיר פינפטעל פון דער בעפעלקערונג אין עסטרייך. ס'איז גענוג צו דערמאָהנען דעם פרוב פון אַנ'עסטרייך-דייטשער צאָל-אוניע, וואָס איז געמאַכט געוואָרען, נישט געלונגען, אין די צייטען פון ברינינג'ס רעגירונג, כדי צו פאַרשטיין ווי ווייט עס איז געווען צוגעגרייט דער באָדען פאַר דער אַנשלוס-זאַך.

פיל סיבות האָבען געווירקט דערויף, אַז די צאָהל אַנהענגער פון עסטרייכס ווייטערדיגער זעלבסטשטענדיגקייט זאָל זיך פאַרגרעסערען. ערשטענס, האָט מען זיך צוליב פינאַנציעלע טעמים געמוזט רעכענען מיט דער מיינונג פון פראַנקרייך. צווייטענס, וויל מען נישט ציהען אויף זיך די אונצופרידענהייט פון איטאַליען, וועלכע איז געגען פאַרשטאַרקען דייטשלאַנד דורכ'ן אַנשלוס פון עסטרייך. אָבער די וויכטיגסטע ראָלע האָט אין דער ענדערונג פון די שטימונגען געגען אַנשלוס געשפּילט נאַטירליך דער שינוי אין דייטשען רעזשים. נאָך קיינמאָל זענען די עסטרייכישע מלוכה-מענער, פון זינט דער קריג האָט זיך געענדיגט, נישט געווען אַזוי ענטשידען געגען אַנשלוס און פאַר דער זעלבסטשטענדיגקייט ווי איצט. די סאָציאַל-דעמאָקראַטען, וועלכע זענען פריהער געווען היסיגע אַנהענגער פון אַנשלוס, ווילען ביי דער הערשונג פון היטלעריסטישען רעזשים אין דייטשלאַנד, נאַטירליך נישט הערען וועגען אַנשלוס. נאָך מיט עטליכע חדשים צוריק איז ממש נישט געווען זיך פאָרצושטעלען, אַז דייטשע מיניסטאָרען זאָלען אויף אַזאַ אונערהערט בעליידיגענדיגען אופן אויפגענומען ווערען אין עסטרייך, ווי דאָס איז געשעהן מיט די מיניסטאָרען, וועלכע האָבען איצט בעזוכט עסטרייך און פון וועלכע מען האָט איינעם, פראַנקען, פשוט געהייסען זיך אָפּטראָגען פון לאַנד. דאָס בעווייזט אגב ווי נידריג עס איז געפאַלען דער פּרעסטיזש פון דייטשלאַנד אויף דער אינטערנאַציאָנאַלער אַרענע, עס בעווייזט, אַז מאַכענדיג דעם שריט, איז עסטרייך געווען איבערצייגט, אַז די דיפּלאָמאַטישע וועלט וועט איהם בעוויליגען און וועגען עמיצענס פּראָטעסט געגען אַזאַ בעהאַנדלונג קאָן גאָר קיין רייד נישט זיין.

דער אינצידענט מיט דעם בייערישען יוסטיץ-מיניסטער פראַנק און די דירעקטע סיבות, וועלכע האָבען געבראַכט צו דעם אינצידענט, זענען זעהר כאַראַקטעריסטיש פאַר דער ענדערונג, וואָס איז פאָרגעקומען אין די בעציהונגען צווישען די ביידע לענדער. ערשט נישט לאַנג האָט פראַנק, רעדענדיג וועגען דעם קאַמף, וואָס די עסטרייכישע רעגירונג פון דאָלפוס'ן פיהרט געגען דער נאַציאָנאַל-סאָציאַליסטישער בעוועגונג, געדראָהט, אַז דאָס וועט ברענגען סוף כל סוף צו אַ בעוואָפענטער אינטערווענץ מצד דייטשלאַנד.

די דאָזיגע רעדע האָט אין ווין אַרויסגערופען אַנ'עמפּערונג. די פאַראַנטוואָרטליכע פּרעסע, דערונטער אויך די רעגירונגס-בלעטער, האָבען אָנגעהויבען רעדען וועגען דער דראָהונג, וואָס שטייט פאַר עסטרייך פאַרוואַנדעלט צו ווערען אין אַ קאָלאָניע פון דייטשלאַנד. דער אַרויסטריט פון פראַנק'ן האָט דער אידעע פון אַנשלוס געגעבען אַ טויט-קלאַפּ. דער ווינער קאַבינעט האָט אויפ'ן דיפּלאָמאַטישען וועג זיך געווענדעט וועגען דער רעדע קיין בערלין, אָבער קיין בעפרידיגענדען ענטפער האָט ווין נישט בעקומען.

ווען פראַנק איז דערנאָך געקומען קיין ווין, האָט מען דאָס בעטראַכט ממש אַלס פּראָוואָקאַציע און אַרויספאָדערונג און דער ווינער פּאָליציי-פּרעזידענט האָט דורך זיין פאַרשטעהער געפונען פאַר מעגליך און נויטיג אָפען וועגען דעם מיטצוטיילען דעם דייטשען מיניסטער. ווען פראַנק האָט זיך נישט וויסענדיג געמאַכט און האָט ווייטער געוואָלט נישט נאָר בלייבען אין עסטרייך, נאָר אַפילו האַלטען דאָרט רעדעס צו די נאַציאָנאַל-סאָציאַליסטען, האָט מען איהם גאַנץ איינפאַך אויסגעפאָדערט ער זאָל דאָס לאַנד תיכף פאַרלאָזען. און ער איז טאַקע באַלד אָפּגעפאָהרען צו דער גרענעץ.

דער אינצידענט וועט מסתם האָבען דיפּלאָמאַטישע פאָלגען. אָבער עס איז דאָך כאַראַקטעריסטיש דער פאַקט גופא, וואָס די דייטשע אָפיציעלע קרייזען האָבען געהאַלטען פאַר מעגליך און דערלאַזבאַר, אַז אַלס פאָרטרעטער פון דייטשלאַנד זאָל פאָהרען קיין ווין אַ פּערזאָן, וועלכע איז דאָרט געוואָרען אַזוי נישט געוואונשען צוליב זיינע פיינדליכע און אונטאַקטישע אַרויסטרעטונגען געגען עסטרייך. דער כאַראַקטער פון דער רייזע איז געווען בעוואוסט נאָך איידער פראַנק איז געפאָהרען, נאָך אין מינכען האָט ער ערקלערט, אַז ער פאָהרט נישט צו דער עסטרייכישער רעגירונג, נאָר צום עסטרייכישען פאָלק.

אין די ווערטער איז געווען אַריינגעלייגט די האָפנונג, וועלכע די נאַצי לייגען אויף עסטרייך, אַז נישט היינט — איז מאָרגען, נאָר דאָרט וועלען זיי בעקומען די אויבערמאַכט פּונקט, ווי זיי האָבען דאָס דערגרייכט אין דייטשלאַנד, און אַז דער אַלטער רעזשים וועט אָוועקגעשליידערט ווערען דורך דעם נאַציאָנאַל-סאָציאַליסטישען שטורם. ווען דאָס וואָלט ווירקליך פּאַסירט, דאַן וואָלט די פראַגע וועגען אַנשלוס געוואָרען ערלעדיגט שנעל אַפילו אָהן דער דירעקטער אַריינמישונג פון בערלין. פון שטאַנדפּונקט פון די אָפיציעלע דייטשע קרייזען וואָלט דאָס געווען אַנ'אידעאַלע לעזונג פון דער פראַגע, ווייל דייטשלאַנד וועט איצט צוליב איהר אינטערנאַציאָנאַלער לאַגע זיכער נישט דערוואַגען זיך אונטערצונעהמען וועלכע עס איז אַקטיווע שריט, כדי צו דערנעהנטערען די שעה פון אַנשלוס און צו פאַרווירקליכען די דראָהונגען פון מינ. פראַנק.

ס'איז שווער איצט צו זאָגען, אויף ווי פיל עס זענען בערעכטיגט די האָפנונגען פון די נאַציאָנאַל-סאָציאַליסטען, אַז עסטרייך זאָל נאָכטאָן זייער ביישפּיל און זאָל אויך ווערען „גלייכגעשאַלטעט". די לעצטע וואַהלען צו די זעלבסטפאַרוואַלטונגען אין עסטרייך האָבען בעוויזען בולט דעם וואוקס פון די נאַצי. אָבער עס איז מעגליך, אַז דערמיט זאָלען זיך זייערע ערפאָלגען אָפּשטעלען. מעגליך, אַז דער ראַסיזם אין עסטרייך וועט נישט וואַקסען אין אַזאַ שנעלען טעמפּאָ. אַז דער היטלעריזם זאָל איצט טריומפירען אין עסטרייך וואָלט געווען זעהר ריזיקאַליש צו בעהויפּטען. און כל זמן אין עסטרייך הערשט נאָך דאָס אַלטע סיסטעם, קאָן שוין מעהר נישט זיין קיין רייד וועגען אַ ווייטערדיגער דערנעהנטערונג צווישען עסטרייך און דייטשלאַנד.

„דייטשלאַנד איז אַ פאָלק פון אונטעראָפיצירען"

אַנגעזעהענער דייטשער סאָציאַל-דעמאָקראַט וועגען די סיבות פון היטלער'ס נצחון

דער לאָנדאָנער קאָרעספּאָנדענט פון דער „גאַזעטאַ פּאָלסקאַ" דערציילט וועגען אַ בעגעגעניש, וועלכע ער האָט געהאַט מיט איינעם פון די אַמאָליגע אָנגעזעהענסטע פיהרער פון דער דייטשער סאָציאַל-דעמאָקראַטיע.

צוליב פאַרשטענדליכע טעמים, דערציילט דער קאָרעספּאָנדענט, רוף איך נישט אָן דעם נאָמען פון מיין בעקאַנטען און נישט דאָס אָרט, וואו איך האָב זיך מיט איהם געטראָפען. איך וועל בלויז זאָגען, אַז דאָס איז געווען נישט אין דייטשלאַנד. ה' איקס געהערט צו יענע פיהרער פון דער דייטשער סאָציאַל-דעמאָקראַטיע, וועלכע האָבען נישט בדעה שלום צו מאַכען מיט דעם איצטיגען רעזשים אין דייטשלאַנד, ווי דאָס האָבען געטאָן פיל פון זיינע פּאַרטייאישע חברים. ער איז אַ פּערזענליכקייט, וואָס איז בעקאַנט אין דער אינטערנאַציאָנאַלער פּאָליטישער וועלט. אַמאָל, אין דער רעפּובליקאַנישער „ווייַמאַר-עפּאָכע", איז ער געווען זעהר איינפלוסרייך, ער איז געווען איינער פון די, וועלכע פלעגען געווינען די סימפּאַטיע פון דער וועלט פאַר דייטשלאַנד און האָבען געוועקט צוטרוי פאַר זייער פּאַציפיזם. היינט, זייענדיג פאַרטריבען, גיט ער זיך איבער טרויעריגע מחשבות וועגען די בעגאַנגענע פעהלערען. הער איקס איז געווען פאַרטאָן אין אַזאַ טיפען טרויער, אַז איך האָב איהם קוים געקענט טרייסטען. איך האָב איהם דערמאָהנט אונזערע בעגעגענישען ביי אַנדערע, פאַר איהם מעהר גליקליכע אומשטענדען, ווען ער איז נאָך געווען „אַ נביא אין זיין פאָטערלאַנד".

— מיט וואָס, האָב איך איהם געפרעגט, ערקלערט איהר דאָס, וואָס איז געשעהן אין דייטשלאַנד?

— אַרבייטסלאָזיגקייט, נויט, אַלגעמיינער פּסר־כאָז, עס זענען נאַטירליך געווען אויך פעהלערען פון אונזערע זייט, קודם כל איבערטריבענע טאָלעראַנץ.

— צי בלויז דאָס?

ה' איקס האָט זיך פאַרטראַכט און נאָך עטליכע ווייל האָט ער געזאָגט:

— די דייטשען זענען אַ פאָלק פון אונטעראָפיצירען. צום בעסטען פיהלען זיי זיך, ווען זיי בעפעהלען אַנדערע, אָדער ווען זיי פיהרען אויס פרעמדע בעפעהלען. היטלער האָט דאָס גוט פאַרשטאַנען.

— און וואָס ווייטער? צי וועט זיין אַ קריג?

— דער היינטיגער רעזשים דערציהט דאָס דייטשע פאָלק אין אָט דער ריכטונג. אַלץ איז גרייט אויף אַ קריג. מיר וואָלטען שוין היינט געהאַט קריג, ווען פראַנקרייך און איהרע פאַרבינדעטע וואָלטען נישט געווען אַזוי גוט בעוואָפענט.

איך וועל דאָ נישט ברענגען די אַנדערע בעמערקונגען פון מיין בעקאַנטען, וואָס זענען געווען פול מיט ביטערקייט און ענטוישונג. ער האָט נאָר געשמייכעלט, ווען ער האָט גערעדט וועגען דער רעאַקציע פון דער עפענטליכער מיינונג אין דער וועלט געגען די פּאָליטישע מעטאָדען פון די איצטיגע דייטשע הערשער. ער האָט געוואָרענט נישט צו גלויבען אין זייער פרידענס-דעקלאַמאַציע. ער איז געווען צופריעדען פון דער רעדע פון לאָרד העלשעם (ענגלישער קריגס-מיניסטער) וועגען די סאַנקציעס און וועגען די אונגעשיקטע אַרויסטריטען פון הער ראָזענבערג אין לאָנדאָן. צום טיפסטען זענען מיר אָבער געבליבען אין זכרון זיינע ווערטער וועגען דער וואָלילאַט פון די בעוואַפנונגען מצד די שכנים פון דייטשלאַנד. מיר האָבען זיך צושיידט אויף אַ קליינער סטאַנציע אין אַ נייטראַל לאַנד.

פאַניק צווישען די דאַנציגער יודען

אויס מורא פאַר'ן וואַהל-נצחון פון די היטלעראָווצעס

דער ריקזיכטסלאָזער דראַנג פון די היטלעראָווצעס צו דער מאַכט, זייערע מעטאָדען פון קאַמף געגען די געגנער האָבען געשאַפען אין דאַנציג אַ מורא'דיגע שטימונג, בפרט צווישען דער יודישער בעפעלקערונג. פון אַלע הויזירער, וואָס זענען דאָ געווען אין די הונדערטער, האָבען שוין מעהר ווי די העלפט פאַרלאָזט דאַנציג, ווער קיין פּוילען און אַ סך אין אַנדערע לענדער. ביים פּוילישען קאָנסולאַט און ביי דער היגער געמיינדע קומען מאַסען מענשען טאָג-טעגליך בעטען נאָר רייזע-קאַרטען, ווייל די קליינע סוחרים'לעך האָבען געפרובט אָפּוואַרטען די שלעכטע צייט. אינצווישען האָבען זיי זיך גאָרנישט געקאָנט דערוואַרטען אויף דעם גוטען, אויפגעגעסען די עטליכע אָפּגעשפּאָרטע גראָשען, האָבען זיי נישט מעהר אויף די באַהן-הוצאות.

דער פּוילישער קאָנסולאַט קומט נאָך יעדענס בקשה און גיט זיינע בילליגע אומזיסטיגע באַהן-בילעטען אַהיימצופאָהרען. ער פאַרשטעהט און זעהט דעם עלענד ביי דער היגער יודישער בעפעלקערונג. די ראַטען-געשעפטען, וועלכע האָבען נאָך הונדערטער גילדען חובות ביי זייערע קונדען, קאַסירען נישט אַפילו די העלפט. מען וואַרפט ממש אַרויס דעם קאַסירער, ווען ער קומט איינמאָהנען דעם חוב.

די גרויסע סוחרים ליקווידירען זייערע געשעפטען און פאָהרען אָפּ קיין ארץ-ישראל, צעהנדליגער מענשען שטעהן ביי די טירען פון פּאַלעסטינאַ-אַמט וועגען אינפאָרמאַציעס. אַזוי האָט מען אויך לעצטענס געשאַפען אַ ספּעציעלען אינפאָרמאַציע-ביוראָ ביים קלוב פאַר'ן אַרבייטענדען ארץ-ישראל, כדי צו פאַרלייכטערען דעם ארץ-ישראל-אַמט די אַרבייט. פיל סוחרים טראָגען אַריבער זייערע געשעפטען קיין גדיניע. זעהר אַ שטאַרקען איינדרוק האָט דאָ געמאַכט דער פאַל, וואָס אַ בעוואוסטע יודישע פירמע האָט אָנגעזאָגט 90 אַנגע-שטעלטע—כמעט אַלע יודען. דער פאַל איז דעריבער נאָך מעהר טרויעריג, וואָס די פירמע האָט אין רוב רוסישע אַנגעשטעלטע געהאַט און זיי קאָנען קיין אַנדערע שפּראַך נישט און דאָרט איז אַממייסטענס נור אויף רוסיש גערעדט געוואָרען. ווי מען גיט איבער, זאָל די פאַבריק זיך איבערטראָגען קיין פּוילען און די רוסישע קומט זעהר שווער אָן צו בעקומען פּאַספּאָרטען בפרט איז די וויזע קיין פּוילען זעהר טייער פאַר זיי.

די סיבות, וואָס די אַלע מענשען פאַרלאָזען דאַנציג, נישט אָפּוואַרטענדיג דעם וואַהל-רעזולטאַט, זענען, ווייל קיינער צווייפעלט נישט, אַז די היטלעריסטען וועלען איבערנעהמען די רעגירונג אין זייער האַנד. אויב מען זאָל אַפילו שוין נישט קיין מורא האָבען פאַר שלאָגען יודען אויף די גאַסען — דאָס האַלטען די היטלעריסטישע פיהרער אין איין צוזאָגען איצט ערב די וואַהלען, מורא האָבענדיג, אַז דאָס זאָל נישט פאַראורזאַכען דאָס פאַרשיבען פונ'ם וואַהל-טערמין דורכ'ן פעלקערבונד — איז מען אָבער גאַנץ זיכער, אַז אויב די היטלער-לייט זאָלען קומען צום רודער, וועט מען יודישע געשעפטען באָיקאָטירען, ווען אַפילו נישט ווי אין דייטשלאַנד אָבער די קונים וועלען דאָס אַליין טון.

נאָך היינט פאַר די וואַהלען ווערען שוין פאַרטיילט פלוגצעטלעך אויף די גאַסען צו שטיצען דייטשע געשעפטען, נישט צו קויפען ביי יודען, אַז עס פעהלט נאָר צו די נאַכט, היטען זיך יודען אַרויסצוגעהען אין גאַס, ווייל מען ווערט שטאַרק בעלעסטיגט. ס'איז שוין כמעט נישטאָ איין קאַפע-הויז וואו די היטלער-פאָהן זאָל נישט הענגען. יודען האָבען שוין נישט וואו אַריינצוקומען אין דער פרייער צייט. מען וואָלט אויך אין אַ קלוב-פאַראיין אַ יודישען אַריינבעגאַנגען, האָט מען אָבער מורא שפּעט אַהיימצוגעהן.

אַלזאָ, ווי מיר זעהען, איז די לאַגע אין דאַנציג אַ זעהר ערנסטע. עס וואָלט זעהר כדאי געווען, אַז דער פעלקער-בונד זאָל זיך פאַראינטערעסירען און אויפפאָדערען דעם הויך-קאָמיסאַר, וועלכער זיצט אין דאַנציג, אַז ער זאָל שטעהן אויף דער וואַך און נישט דערלאָזען, אַז פרעמדע בירגער פון פאַרשידענע שטאַטען זאָלען מורא האָבען די גאַס אַדורכצוגעהן. אין זיין האַנד ליגט, אַז עס זאָל הערשען רוה און אין דאַנציג זאָל נישט פאַרוויסט ווערען דער אינטערנאַציאָנאַלער האַנדעל, וואָס האָט זיך אין משך פון אַזויפיל יאָהרען געשאַפען און זעהר אַ סך נוצען געבראַכט דער פרייע-שטאָט דאַנציג.

רעזולטאַטען פון באָיקאָט פון דייטשע דיאַמענט-שלייפערייען

אַנטווערפּען, (י.ט.א.) אַלס פּועל-יוצא פון באָיקאָט פון דייטשע דיאַמענט-שלייפערייען האָבען 12 הונדערט שלייפער, מיטגלידער פון שלייפער-סינדיקאַט אין אַנטווערפּען בעקומען אַרבייט.

חוץ דעם האָבען ווידער בעקומען אַרבייט אַ גרויסע צאָהל נישט-אָרגאַניזירטע בעלגישע שלייפער אויף דער פּראָווינץ.

די דייטשע רעגירונג לייקענט די ידיעה, אַז זי זאָל האָבען געשיקט דעלעגאַטען צו אונטערהאַנדלען מיט די יודישע דיאַמענט-סוחרים וועגען אָפּשטעלען דעם באָיקאָט. דער פאַראייניגטער יודישער קאָמיטעט אין אַנטווערפּען בעהויפּטעט אָבער ווייטער, אַז די דעלעגאַטען זענען געווען אָפיציעל בעפולמעכטיגט צו אונטערהאַנדלען.

ניי'ער פאלקסבלאט

דאס לאדזשער לעבען

ניי'ער פאלקסבלאט

דאנערשטאג 25 כט אייר תרצ"ג

מאי

זון-אויפגאנג 3.28
זון-אונטערגאנג 7.38

פאבאר פון יאהרגאנג 1912

מארגען, פרייטאג, דעם 26-טען ד. ח. דאר-פען זיך שטעלען פאר דער קאמיסיע נומער 1 (צל. קאשטשושקי 21) די פאבאראוצעס פון יאהר-גאנג 1912, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 5-טען קאמיסאריאט מיט די אותיות:

G Ł

פאר דער פאבאר-קאמיסיע נומער 2 (אגרא-דאווא 34) די פאבאראוצעס פון יאהרגאנג 1912, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 7 פאליציי-קאמיסאר-יאט מיט די פאמיליען-נעמען אויף די אותיות:

I J L Ł N

פאר דער פאבאר-קאמיסיע נומער 3 (פיעט-ריקאווער 165) די פאבאראוצעס פון יאהרגאנג 1911 קאט. B, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 7 פאליציי-קאמיסאריאט

A B C D E F G H Ch I J K N O

דער גורל פון דער לאדזשער קאנפעקציע אויף די פראנצויזישע צאל-קאמערן

(אג) די קאנפעקציע-עקספארטערן זענען זעהר בעאונרוהיגט וועגען גורל פון די סחורות, וואס געפינען זיך אויף די פראנצויזישע צאל-קאמערן. די דאזיגע סחורות אויף זעהר בעדייטענ-דע סומעס האבען זיך דארט געפינען נאכדעם ווי די פראנצויזישע רעגירונג האט געשלאסען די גרעניצען פאר פוילישער קאנפעקציע. ווי מאסגע-בענדע קרייזען האבען לעצטענס אינפארמירט איז געשלאסען אנ'אפמאך מיט פראנקרייך, לויט וועל-כען די סחורות האבען בעדארפט ארייגעלאזט ווערען קיין פראנקרייך אין צוויי פארטיעס.

שטייער-אמטען אנגעהויבען צו בעטראכטען די רעקורסען

(אג) די היגע שטייער-אמטען האבען שוין אנגעהויבען צו בעטראכטען די ביטעס וועגען דעם אומזאץ-שטייער פאר'ן יאהר 1932.

פאר'ן איבערגעבען די רעקורסען דער שטייער-קאמער ווערען זיי איבערגעשיקט אין די שאצונגס-קאמיסיעס, וועלכע דארפען ארויסזאגען זייער מיינונג. דאס שנעלע ערלעדיגען די דאזיגע ענינים האט פאר'ן שטייער-צאהלער א גרויסע בע-דייטונג, ווייל עס זענען פארהאן א סך רעקורסען און דאס שנעלע ערלעדיגען וואלט געווען א גרוי-סע הנחה פאר די שטייער-צאהלער.

די מאגיסטראט-זיצונג — דעם קומענדיגען דאנערשטאג

(2) אין צוזאמענהאנג מיט דער היינטיגער חגא, וועט די מאגיסטראט-זיצונג, וועלכע קומט פאר נארמאל יעדען דאנערשטאג, פארקומען אנ-שטאט היינט, דעם קומענדיגען דאנערשטאג.

אויספלוג קיין ווארשא

די היגע רייזע-ביורא „וואגאן לי קוק", אר-גאניזירט דעם קומענדיגען זונטאג א ביליגע ריי-זע קיין ווארשא, מיט א ספעציעלען „דאנסינג-רידזש-צוג. דער אויספלוג ווערט ארגאניזירט אין שייכות מיט'ן ליגע-מעטש „ל. ק. ס." — „לעגיא" דער באהן-בילעט צוזאמען מיט אנ'איינטריטס-קארטע אויפ'ן דאזיגען מעטש בעטרעפט 9.60 זל.

בילעטען פערקויפט דאס ביורא „וואגאן לי" פיעטריקאווער 64.

DOKTOR

H. WOŁKOWYSKI

צעגעלניאנא 4, טעל. 216-90

ספעציאל-ארצט פאר הויט- און ווענערישע קראנקהייטען, מענער-שוועכע. אלע ארט באלייזען, עלעקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.

נעמט אן פון 8—2 און פון 5—9 אוונד.

בעזונדערע וואקטע-צימער פאר פרויען.

עוואלד ציהט זיך צוריק

ער וויל ווייטער בלייבען ראטמאן.—ענערגישע שטעלונג פון די יודישע ראטמענער.—וואס וועט זיין מיט די סעזאן-ארבייטער? — א דעלעגאציע קיין ווארשא

נעכטיגע זיצונג פון שטאט-ראט

די נעכטיגע זיצונג פון שטאט-ראט האט זיך אנגעהויבען מיט א פערשפעטיגונג פון העכער 2 שעה, די פערשפעטיגונג איז געקומען צוליב דעם, וואס אין דער צייט איז פארגעקומען די זיצונג פון סעניארען-קאנווענט, וואו ס'איז בעהאנדעלט געווארען דער ענין עוואלד. פון דער זיצונג פון סעניארען-קאנווענט. וואו די פרעסע האט נישט קיין צוטריט, האבען זיך געהערט ליידענשאפטליכע דעבאטען. ס'האט זיך געהאנדעלט וועגען דעם, וואס די דייטשע ארבייטס-פארטיי האט געוואלט רעהאביליטירען עוואלד'ן. די יודישע ראטמענער, וועלכע זענען געווען אויף דער זיצונג, האבען פערשטעהט זיך, נישט געקענט דערלאזען צו אזא סקאנדאל און האבען שארף פראטעסטירט נעגען דעם. די דייטשע מ'שטיינסגעזאגט, סאציאליסטען, האבען נעטענה'ס, אז היות ווי עוואלד'ס רעזיג-נאציע אלס ראטמאן איז נאך נישט גענומען גע-ווארען צו קענטניש דורכ'ן פלענום פון שטאט-ראט, האט ער נאך געהאט צייט דעם רעזיגנאציע-בריף צוריקצוציהען. עוואלד האט טאקע צוגעשיקט א בריף, אז ער ציהט צוריק זיין בריף. אין וועלכען ער זאגט זיך אפ אלס ראטמאן. ס'איז נישט געקו-מען צו קיין איינשטימיגקייט און די סאציאליס-טישע פראקציעס האבען אפגעהאלטען א בעזונדערע זיצונג, די פארשטעהער פון „בונד" (ראטמ. פאז-נאנסקי) און פון „פועלי-ציון" (ראטמ. האלענדער-סקי) זענען קאטעגאריש ארויסגעטרעטען געגען דעם, אז עוואלד זאל נאך קענען ווייטער זיין א ראטמאן. דער שטאנדפונקט האט טאקע געזיגט און נאכ'ן בעניידען די זיצונג פון סעניארען-קאנ-ווענט איז בעשלאסען געווארען, אז עוואלד'ס רע-זיגנאציע ווערט יא גענומען צו קענטניש, זי וועט אבער פערעפענטליכט ווערען אויף אנ'אנדערער זיצונג פון שטאט-ראט, כדי צוזאמען מיט דער מעלדונג וועגען זיין רעזיגנאציע, זאל קענען צוגע-לעגט ווערען די ערקלערונג פון בעשולדיגטען עוואלד אליין וועגען דעם גאנצען ענין.

10 א זייגער הויבט זיך אן די זיצונג פון שטאט-ראט, פרעזעס אנדזשעאק ערקלערט, אז צוליב דעם וואס דער שריפטשטעלער אנזשעי סטרוג איז שווער קראנק און קען נישט קומען קיין לאדז, קען דער שטאט-ראט נישט איינאר-דנען די פייערליכע זיצונג, אויף וועלכען דער שריפטשטעלער וואלט בעקומען די ליטעראַרישע פרעמיע וואס איז איהם אנערקענט געווארען, דער פרעזידענט מיט'ן פרעזעס פון שטאט-ראט וועלען דעריבער פאהרען קיין ווארשא און איבער-געבען די פרעמיע דעם לאורעאט.

דאס פרעזידיום מעלדעט, אז אויפ'ן ארט פון פערשטארבענעם ראטמאן ליכטענשטיין איז מצד דער בונדישער פראקציע אריין אין שטאט-ראט ה' מ. זילבערשטיין.

דער שטאט-ראט טרעט צו בעטראכטען די פראגע פון נעמען א הלואה ביים ארבייטס-פאנד אויף אינוועסטיציע-צוועקען, כדי צו קענען אנהויבען די סעזאן-ארבייטען, פרעזידענט זשעמיענצקי ער-קלעהרט, אז ערשט מיט א וואך צוריק האט דער ארבייטס-פאנד געוואלט געבען א גרעסערע הלואה דער שטאט אויף צו פיהרען אינוועסטיציע-ארביי-טען, די שטאט האט נישט געוואלט קיין הלואה נאר האט געהאלטען, אז דער ארבייטס-פאנד דארף געבען א סובסידיע דער שטאט. שפעטער האט די שטאט מסכים געווען אויף א הלואה, אבער דער ארבייטס-פאנד מאכט איצט שוועריגקייטען און מ'ווייסט נישט, צי די הלואה וועט בכלל זיין, צוליב דעם איז די לאגע א טראגישע און מ'זעהט נישט, אז מ'זאל קענען בעשעפטיגען די סעזאן-ארבייטער דעווייל מוז מען ווארטען און קיין בעשלוס קען נישט אנגענומען ווערען.

עטליכע רעדנער פערלאנגען, אז דער מא-גיסטראט זאל אננעהמען ענערגישע שריט די הלואה וואס גיכער צו בעקומען.

ראטמ. מילמאן (בונד) האלט, אז אויב דער ארבייטס-פאנד פערלאנגט, אז די סעזאן-ארבייטער זאלען נישט מעהר בעקומען ווי 4 זלאטים א טאג דארף די שטאט די הלואה נישט אננעהמען, כדי ס'זאל נישט הייסען, אז דער מאגיסטראט פערקלע-נערט דעם לוין פון די סעזאן-ארבייטער. דער רעדנער לעגט פאר, אז דער שטאט-ראט זאל אויס-וועהלען א דעלעגאציע פון 5 פערזאן, וועלכע זאל צוזאמען מיט דעם מאגיסטראט אינטערוועני-רען ביים ארבייטס-פאנד וועגען בעקומען א סובסידיע און נישט א הלואה, בעקומען אזא סובסידיע, מיט וועלכער מ'זאל קענען בעשעפטיגען אלע ארבייטסלאזע סעזאן-ארבייטער. ראטמאן האלענדער-סקי לעגט פאר, אז דער שטאט-ראט זאל פראטעס-טירען געגען דעם ארבייטס-פאנד, וואס שלעפט אפ מיט געבען געלד אויף בעשעפטיגען ארבייטסלאזע סעזאן-ארבייטער און פערלאנגט, אז דער ארבייטס-פאנד זאל די געהעריגע פאנדען געבען און זאל נישט צווינגען צו רעדוצירען דעם לוין פון די סעזאן-ארבייטער. די פארשלאגען פון ראטמאן מיל-מאן און האלענדערסקי ווערען ביידע אנגענומען.

אין דער דעלעגאציע זענען געוועהלט געווארען די ראטמענער קאוואלסקי, קלים, מילמאן, פאוולאק און ס'ווערט דאן געוועהלט א קאמיסיע וועלכע וועט אויף די רעכט פון שטאט-ראט דעצידירען די פראגען וועגען ערלויבנישען אויף נייע בויען אדער איבערבויען אין צוזאמענ-האנג מיט אפהיטען דעם פראיעקט וועגען דער שטאט-רעגולאציע. אין דער קאמיסיע זענען גע-וועהלט געווארען די ראטמענער ראפאלסקי, קוק, שאט, הארטמאן, פאפיעלאווסקי, קאוואלסקי און פיין.

די זיצונג ענדיגט זיך שפעט ביינאכט.

לעדער-עקספארט קיין סאוו.-רוסלאנד אויף 100.000 דאלאר

האנדווערקער-קאמערן בעראטען זיך וועגען ארגאניזירן דעם עקספארט

(א) אויף דער לעצטער זיצונג פון ראט פון די האנדווערקער-קאמערן, איז ארומגערעדט געווא-רען די פראגע וועגען ארגאניזירען דעם עקספארט קיין סאוויעט-רוסלאנד. די פארטרעטער פון דער לאדזשער האנדווערקער-קאמער האבען דערביי בע-ריהרט די פראגע וועגען די בעשטעלונגען אויף לעדער-גאלאנטעריע און אויף שיך, וועלכע זענען אפגעשלאסען געווארען אויף א סומע פון העכער 100 טויזענד דאלאר.

ס'איז אנגעוויזען געווארען, אז אין דער ערשטער רייהע דארפען ארגאניזירט ווערען פינאנצ-יעל קרעפטיגע קאאפעראטיווען און אימפארט-געזעלשאפטען אין לאנד.

אויף דער זעלבער זיצונג איז אויך בעהאנ-דעלט געווארען די פראגע וועגען דער קאנקורענץ פון „אונלפגאלע" ווארשטאטען, וועלכע פראדוצי-רען ארטיקלען אהן פאטענטען און אהן דערלויבע-נישען, ווי אויך די ווארשטאטען אין די תפיסות. שולען א. אז. וו.

ס'איז בעשלאסען געווארען וועגען דער פראגע אויסצוארבייטען א מעמאריאל צום האנ-דעלס-מיניסטעריום.

אומגליקליכע ליבע איז שולדיג

איז זיין זעלבסט-מארד

אין צוזאמענהאנג מיט'ן זעלבסטמארד אויף פיעטריקאווער 132 ווערען מיר געוואויר, אז פראנצישעק ווארמוס האט זיך געשאסען נישט נאר צוליב דעם, וואס ער האט געהאט שוועריג-קייטען אין לערנען, נאר אויך צוליב דעם, וואס ער האט געהאט שוועריגקייטען אין — ליבע.

ווארמוס איז א פאר יאהר געווען פערלאבט מיט קריסטינע פלושינסקא (קאנטנע 58) איהרע עלטערען האבען אויפמערקזאם געמאכט ווארמוס'ן, אז אויב ער וועט נישט האבען מאטורע, וועלען זיי נישט דערלאזען צום שידוך.

ווארמוס האט פערלוירען די האפנונגען היי-יאהר צו קריגען מאטורע, האט ער אנגעשריבען א מעסערדיגען בריף צו זיין כלה אין וועלכען ער שרייבט, אז היות, אזוי ווי אהן איהר לעבען קען ער נישט, מאטורע קריגען וועט ער נישט און בעטען איהר האנד נישט האבענדיג מאטורע דערלויבט איהם נישט זיין אמביציע — איז ער מוחל איהר און איהרע עלטערען און האט בעשלאסען — צו מאכען א סוף צום לעבען.

נעכטען זענען פערהערט געווארען קריסטינא פלושינסקא, איהרע עלטערן און דער גלח מיכאל-קא, וועלכער האט דער פאליציי אפגעגעבען דעם זעלבסטמערדער'ס בריף און דעם רעוואלווער.

ווארמוס איז דעם גלח מיכאלקא'ס שוועסטערן-זוהן. דער זעלבסטמערדער איז נאך נישט צוריקגע-קעהרט צום בעוואוסטזיין. אויב ס'וועלען נאך דער אפעראציע נישט איינטרעטען קיין קאמפליקאציעס, איז דא א האפנונג דעם יונגען און געזונדען ארגאניזם צו דערהאלטען ביים לעבען.

אפעריסט זאמעלט געלד און מלבושים

פאר די פליטים פון דייטשלאנד

ווי מ'טיילט מיט, האט זיך אין דער שטאט בעוויזען עפעס א פערשוין, וועלכער געהט ארום איבער די שטובען און געשעפטען, און זאמעלט געלד און מלבושים פאר די פליטים פון דייטשלאנד, פארשטעלענדיג זיך פאר א מיטגליד פון עפעס א הילפס-פעראיין.

מיר מאכען אויפמערקזאם אויף דעם דאזיגען פערשוין, מחמת ער איז פון קיינעם נישט בעפולמעכטיגט.

טעאטער „סקאלא" שרודמיעסקא 15 טעל. 232-33.

צוליב'ן אויסערגעוועהנליכען ערפאלג! אויפ'ן אלג. פערלאנג פון לאדזשער פובליקום! ווערט געשפילט נאך עטליכע טעג „מאמע און שוויגער"

היינט, דאנערשטאג, 9 אוונט צום 37-טען מאל —

פרעזענטירט מ.ווינדער די גרויסע אמעריקאנער כטאר-קינסטלער

לוסי און מישא גערמאן

אין קאלמאנאוויטש'ס לעצטע טעאטער-מענסאציע

מאמע און שוויגער אין 3 אקטען

די נאהענטסטע טעג די 2-טע גרויסע פרעמיערע אויפפ. פון לוסי און מישא גערמאן

„אזוי איז דאס לעבען"

היינט, דאנערשטאג, 12 ביימאג ספעציעלע מאמע-פריהמארגען פאר עלטערן און קינדער. פרייזען פון 50 גר. ביז 1,50

„מאמע און שוויגער"

בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון טעאטער.

וויצע פרעזידענט וויעלינסקי פאר'ן געריכט

אלס אנגעקלאגטער אין בעשולדיגען דעם לאוניק קוק איז נעהמען כאבאר און בעגעהן אנדערע מיסברויכען

דער אורטייל וועט ארויסגעטראגען ווערען דינסטאג

אלע געדענקען נאך דעם טומעל וואס איז ענטשטאנען בעת דער לאדזשער וויצע-פרעזידענט ד"ר וויעלינסקי האט אין שטאט-ראט, ווי אויך דורך דער פרעסע בעשולדיגט די לאוניקעס קוק און איזדעבסקי אין בעהמען לאפובקע און בעגעהן אנדערע מיסברויכען אין מאגיסטראט. ווי בעקאנט האט זיך מיט דעם ענין פעראינטערעסירט אויך די פראקוראטור וועלכע האט אונטערגענומען אן אויספארשונג געגען די דערמאנטע לאוניקעס. אבער נאך א לאנגער חקירה ודרישה איז דער אויספארשונגס-ריכטער געקומען צום בעשלוס, אז ס'זענען נישט פארהאן קיין קאנקרעטע בעווייזען.

וועגען די מיסברויכען

און האט די אויספארשונג אנולירט און ס'האט זיך געקאנט אויסדוכטען אז מיט דעם ענין וועט שוין זיין פערלעדיגט, ס'איז אבער נישט אזוי.

לאוניק קוק האט זיך געפיהלט בעליידיגט פון די בעשולדיגונגען פון וויצע-פרעזידענט וויעלינסקי און האט איהם אנגעקלאגט אין געריכט. בעכטען איז אלזא דער דאזיגער פראצעס פארגעקומען און דארט האט זיך די גאנצע געשיכטע פונאנדערגעוויקעלט אויפסניי.

די זיצונג אין קרייז-געריכט איז פארגעקומען אונטערן פארזיץ פון ריכטער מאריסאן. אלס בעשולדיגער מצד דעם לאוניק קוק זענען ארויסגעטרעטען די אדוואקאטען פיאטר קאן, און בזשעזשינסקי, ד"ר וויעלינסקי האט נישט געהאט קיין אדוואקאט און האט זיך אליין פערטיידיגט.

ביים אנהויב פון די פערהאנדלונגען פרעגט דער ריכטער, צי

די צדדים ווילען זיך נישט אויסגלייכען

אהיי. קאן זאגט, אז אויב ד"ר וויעלינסקי וועט פאר'ן געריכט אפרופען אלץ וואס ער האט געזאגט און געשריבען איז זיין קליענט נוטע צו אן אויסגלייך. אויף דעם ענטפערט ד"ר וויעלינסקי אז ער וועט גארנישט אפרופען, ווייל אלץ וואס ער האט געטון איז געווען אין הסכם מיט זיין אמטליכער אויפגאבע אלס וויצע-פרעזידענט און אין אינטערעס פון דער בעפעלקערונג.

דער פראצעס הויבט זיך אלזא אן. צום פראצעס זענען ארויסגערופען געווארען אן ערך 20 עדות. די פערטיידיגונג פארערט ארויסצורופען נאך 4 עדות, אויף וואס דאס געריכט איז מסכים. ד"ר וויעלינסקי בעט ארויסצורופען נאך אן עדות א געוויסען סאבטשאק, וועלכער וועט צו אלע פארוואורפען געגען לאוניק קוק צוגעבען נאך איינעם, דהיינו:

לאוניק קוק האט מעגליך געמאכט ליפערונגען

אין דער גמאוונע פאר זיין משפחה, דורך דעם וואס ער האט זיי פריהער געזאגט וואס פארא אפערטען ס'זענען פערהאן און אויף וואס פארא פרייזען, אזוי ארום האט זיין משפחה געקענט מאנופולירען און בעקומען די בעשטעלונגען. דאס געריכט בעשליסט צוצולאזען אויך דעם דאזיגען עדות.

דער בעשולדיגונגס-אקט איז א קורצער, ער ווארפט פאר דעם אנגעקלאגטען אז ער האט בעליידיגט דעם כבוד פון לאוניק קוק אויף פערשידענע אופנים.

ד"ר וויעלינסקי אנערקענט זיך נישט צו דער שולד, ער דערציילט אז אין מאי 1930 איז צו איהם אויף א זיצונג פון שטאט-ראט צוגעגאנגען ראטמאן ביאלער און געזאגט, אז אין מאגיסטראט-קאמיטעט אויסצובויען די שטאט קומען פאר פערשידענע מיסברויכען. ראטמ. ביאלער האט דערביי נישט געוואלט געבען קיין קאנקרעטע פאקטען און האט געזאגט אז דאס וועט דער פראקורסע-דעפערענט ביים מאגיסטראט, ר' ער, פאלעצקי טון. צומארגענס האט ד"ר וויעלינסקי גערופען צו זיך דעם ר' עד, פאלעצקי און איהם אויסגעפרעגט אין דעם ענין. פאלעצקי האט אין אנהויב גארנישט געוואלט זאגען אבער ווען דער אנגעקלאגטער האט איהם געדראהט אז ער וועט תיכף בעזייטיגט ווערען פון פאסטען, האט ער ערשט אנגעהויבען צו דערצעהלען, אז לאוניק קוק שטיצט אונטער צוליב זיין אייגענעם מאטעריעלען אינטערעס פערשידענע פירמעס ביים בעקומען בעשטעלונגען, חוץ דעם האט

לאוניס קוק בעקומען פון איין פירמע א בריליאנטענעם רינג

ד"ר וויעלינסקי איז דאן צוזאמען מיט פאלעצקין אוועק צום פרעזידענט און דארט האט פאלעצקי ווידער איבערגעחזרט דאס וואס ער האט פריער געזאגט, דערביי איז ביי דעם דאזיגען געשפרעך נאך אנגעוויזען געווארען אז לאוניק קוק איז אזוי ביטרע אז אין זיין אפטיילונג דאס הייסט אין דער שטייער-אפטיילונג מאכט ער נישט קיין מיסברויכען, נאר אין אנדערע קאמיסיעס און דעלעגאציעס אין וועלכע ער בעפינט זיך, ווענען די דאזיגע מיסברויכען האבען אויך דערצעהלט אפרים טילער און אינזש. מינץ, אפרים טילער האט געזאלט דערצעהלען, אז צו איהם איז געקומען א פערמיטלער און אין נאמען פון לאוניק קוק ערקלערט אז אויב ער, טילער, וועט געבען

10 טויזענד זל. פאר דער דייטשער סאציאליסטישער פארטיי

וועט ער בעקומען ארבייטען פון מאגיסטראט, וועגען וואס אפרים טילער האט זיך שוין פון לאנג בעמיהט.

נאך דעם דאזיגען געשפרעך איז פאלעצקי אוועק און דער פרעזידענט זשעמיענצקי האט ערקלערט, אז ער וועט זיך פערנעהמען מיט דעם ענין. ד"ר וויעלינסקי האט דעמאלט אנגעוויזען דעם פרעזידענט אז דער ענין דארף וואס שנעלער ערלעדיגט ווערען, ווייל ס'האנדעלט זיך וועגען גאנץ געוועהנליכען געהמען פון לאפובקע דורכ'ן לאוניק קוק, וועלכער איז גלייכצייטיג געווען פיהרער פון דער דייטשער סאציאליסטישער פארטיי און רעדאקטאר פון דער סאציאליסטישער צייטונג. דעמאלט איז ד"ר וו. אוועקגעפאהרען אויף אורלויב, ווען ער איז צוריקגעקומען האט ער זיך דערוואוסט אז אין דעם ענין איז גארנישט געטון געווארען, דאן איז פרעזידענט זשעמיענצקי אוועקגעפאהרען אין אורלויב און ד"ר וויעלינסקי האט איהם פערטרעטען, דעמאלט איז ווידער געקומען ראטמאן ביאלער און געפרעגט וואס איז געווארען מיט דעם ענין. ביאלער האט דעמאלט געזאגט אז

נישט בלויז לאוניס קוק איז א כאבארניק. נאר נאך איין לאוניס

ס'איז געווען א פערמיטלער וועלכער האט אויסגעפרעסט לאפובקעס ביי די בוי-אונטערנעהמער פאר בעקומען הלוואות אין דעם בוי-קאמיטעט.

אין אזא לאגע, דערצעהלט ווייטער דער אנגעקלאגטער ד"ר וויעלינסקי, האט ער צונויפגערופען א זיצונג פון פרעזידיום פון מאגיסטראט צוזאמען מיט'ן פרעזידיום פון דער פ.פ.ס.'ישער פארטיי, אויף דער דאזיגער זיצונג האט דער וויצע-פרעזידענט ראפאלסקי אליין געזאגט, אז ער ווייס, אז דער פערמיטלער טיבער האט געפאדערט פון א פירמע פערציג טויזענד זלאטעס לאפובקע, אויף צו בעקומען מאגיסטראט-ארבייט די זיצונג האט בעשלאסען צורופען די לאוניקעס קוק און איזדעבסקי און זיי פרעגען וועגען דעם. דר"ו. האט זיי פארגעלעגט אז אויב דאס אלץ איז רכילות זאלען זיי אויף די רכילות-טרייבער אנגעבען אין געריכט. ביידע לאוניקעס האבען דאס נישט געטון. דערווייל האט דר. וויעלינסקי בעקומען ווידער א מיטטיילונג פון געוו. ראטמאן יאראנאווסקי אז דער פ.פ.ס.'אישער ראטמאן פאטקאנסקי בעגעהט געלד-מיסברויכען אין מאגיסטראט ער האט דעם גאנצען ענין געוואלט איבערגעבען דעם פראקוראר, ער איז אבער דעמאלט שטערבליך קראנק געווארען און איז אפגעלעגען זעקס חדשים אין דער צייט האט מען אין מאגיסטראט דעם גאנצען ענין אוועקגעלעגט און גארנישט וועגען דעם געטון. ער האט דאן געזאגט דעם פרעזידענט אז אזוי קען מען דעם ענין נישט איבערלאזען, ווייל סיי דער מאגיסטראט, סיי די פ.פ.ס. קען ביי דעם דאזיגען ענין דעם קאפ צוברעכען.

אויפ'ן צווייטען טאג איז צו איהם געקומען א דעלעגאציע פון פ.פ.ס. אין בעשטאנד פון 4 פערזאן, וועלכע האבען ערקלערט אז אויב ד"ר וויעלסקי וועט נישט אויפהערען ווייטער צו פיהרען די אקציע געגען די לאוניקעס קוק און איזדעבסקי

וועט זיין מיט איהם שלעכט

דערויף האט ער געענטפערט אז ער וועט נישט דיין קיין וואנד צו פערשטעלען די שווינערייען פון מאגיסטראט. דאן איז צונויפגערופען געווארען א זיצונג פון עקזעקוטיוו פון פ.פ.ס. אויף וועלכער מען האט אויף איהם געמאכט א באנדיטישען אנ… ער האט געוואלט אוועק פון דער זיצונג, מ… איהם אבער נישט ארויסגעלאזען. ערשט ווען … האט געדראהט מיט אויסהאקען די שויבען און ר… נאך הילף, האט מען איהם ארויסגעלאזען." … דעמאלט איז ער ארויסגעטרעטען פון פ.פ.ס. און בעהויבען שרייבען וועגען די בעשולדיגונגען … די לאוניקעס.

א חוץ די אלע פאראזאמסען גיט נאך ד"ר …לינסקי צו אז דעם 5-טען מאי 1930 האט לא… קוק איהם פארגעלעגט לאפובקע אויב ער וועט … בעמיהען אז דער מאגיסטראט זאל קויפען דאס ה… אויף קאששושקי 4. די לאפובקע האט געוואלט טרעפען זיבעציג טויזענד זלאטעס. צוליב ד… אלעם האט זיך די פ.פ.ס. און איהם בוקם געווען … איהם אויסגעשלאסען פון שטאט-ראט.

אויף די פראגען פו זפא-ויצער ענטפערט דע… אנגעקלאגטער אז ער האט געהערט צו פ.פ.ס. פון 1897 ביז 1931, נישט בשלום מיט דער פארטיי איז ער געווען זייט יאהר 1929. ארויסגעטרעטען פון פ.פ.ס. איז ער צוליב דעם וואס מ'האט פערלאנגט פון איהם אז ער זאל פערשווייגען די פראגע פון די לאוניקעס. אויף א ווייטערדיגער פראגע ענטפערט דער אנגעקלאגטער אז די פ.פ.ס. און די דייטשע סאציאליסטישע פארטיי פיהרען א געמיינזאמע פאליטישע און ווירטשאפטליכע טאקטיק.

אדוואקאט בזשעזשינסקי שטעלט דעם אנגעקלאגטען א גאנצע רייה פראגען פון וועלכע עס שטעלט זיך ארויס אז ד"ר וו. בעשולדיגט דעם לאווניק קוק אז ר'האט בעקומען אלס לאפובקע פון 32 פירמעס דריי בריליאנטענע רינגען.

נאכדעם הויבט זיך אן דער פערהער פון די עדות. לאוניק פורטאל ערקלערט אז אויף איינע פון די זיצונגען פון מאגיסטראט האט ד"ר וו. אליין ערקלערט אז

אלע בעשולדיגונגען נעגען לאוניק קוק זענען גרונדלאז

און האט איהם געדריקט די האנד. לאוניק פורטאל לייקענט קאטעגאריש אז אימיצער פון די פ.פ.ס. האט געוואלט האבען געדראהט דעם ד"ר וויעלינסקי.

דער עדות וואידאן ערקלערט, אז דאס איז ער מיט דריי פעראן פון פ.פ.ס. געווען ביים ד"ר וויעליגסקי, גערעדט מיט איהם, אבער וועגען קיין שום דראהונג האט נישט געקענט זיין קיין רייד.

די ד"ר וו. ערקלערט אויף'ן ארט, אז אויף דער זיצונג פון פ.פ.ס.'ישען עקזעקוטיוו האט לאורביק פורטאל איהם געדראהט אז ער וועט איהם צוברעכען אלע ביינער און וועט איהם אונטערלעגען אזא באמבע, אז ס'וועט זיך איהם אין קאפ פערדרעהען.

דער עדות איינענקעל ערקלערט אז ער איז געווען אין דער דעלעגאציע פון פ.פ.ס. ביים ד"ר וו. אבער מ'האט איהם נישט געדראהט, דער פ.פ.ס. האט

(ווייטער זעה 8-טע זייט)

דער רוח פון קערפער

סענסאציאנעל-עראטישער ראמאן

9

— רעד נישט אזוי... דו ווייסט — האט זיך סעווערינא לײדנשאפטליך אפגערופען — דערינט, ווען איך האב זיך אויפגעכאפט פון שלאף, האב איך געטראכט וועגען דיר.

— האסט זיך שוין לאנג אויפגעוועקט? עס איז דאך נישט לאנג ערשט ליכטיג געווארען. אפשר האסטו זיך שלעכט געפיהלט? און איך — איך בין דאך אזוי פעסט געשלאפען.

סעווערינא האט זיך צארט צושמייכעלט.

— פערכאפ נישט מיין ראלע: איך האב דיר אקארשט געוואלט זאגען, אז דו ביזט מיר טייער, און איך האב דיר געוואלט פרעגען, וואס איך ברויך צו טון, אז דו זאלסט זיין פולשטענדיג גליקליך.....

זי איז ענטשוויגען געווארען, פונקט איהר וואלט זיך אויסגעוויזען, אז אין איהר קול האט אפגעקלינגען א פאלשע נאטע.

פיער האט איהר פערוואונדערט א קוק געטון.

— איך בעט דיך — האט ער ארויסגעשעפשעט — דאס איז אזוי פיין פון דיין זייט... זו ביזט דאך מיין קינד.

— אלעמאל דארף איך מעהר אויפמערקזאמקייט שענקען צו דיין לעבען. — האט סעווערינא פארטגעזעצט — איך וויל וויסען וועגען אלץ, וועגען דיינע חולאים וועגען דיינע אפעראציעס... איך פעהלט דאך דיר מיט גאר נישט דיין לעבען.

ביי די דאזיגע ווערטער האט פיער דערפיהלט נישט בעפרידיגונג, נישט דאנקבארקייט, נאר האס בעוואוסטזיין פון זיין שולד.

זי אלע עמפינדליכע און שטארקע מאנסביען, וואס האבען ליב זייערע פרויען, האט ער געפיהלט לגבי סעווערינא א מין פערשולדיגקייט, פונקט, עס וואלט געווען זיינער א חטא, וואס ער האט אין איהר אויפגעוועקט א צופלוס פון צארטקייט און זאגפעלטיגקייט.

— איך האב זיך נעכטען דערלויבט אויף א לוקסוס, און ארויסגערופען אין דיר א סך דארגות. עס פערדריסט מיר איצט זעהר אויף דעם. בערוהיג זיך טייערע. דו וועסט נישט דארפען הארבען קיין יסורים דערפון.

סעווערינא איז עפעס געווארען אומגעדולדיג: ווי שווער עס איז געווען צו דערפילען איהר ליבשאפט-כוונה! אלץ איז געווען געגען איהרע פערלאנגען.

זי האט געוואלט ווערען פיער'ס קעבעטין, און ער האט ווידער געלייגט זיך גופא און זיין ווילען צו איהרע פיס...

מחוץ זיין פראפעסיע האט ער געהאט זיין אייגען לעבען, זיינע אינטערעסען, זיין וועלט-אנשויאונג, אין וועלכע זי האט זיך געמיהט אריינצודרינגען.

די אלע פרובען סעווערינאס האבען אבער נישט געהאט קיין פעולה.

זי איז נישט געווען געהעריג גייסטיג ענטוויקעלט, נישט גענוג פעהיג דערצו, צו קאנען אנטיילנעהמען אין זיין ארבייט.

און פיהלענדיג ווי עס וואקסט אין איהר דער פערלאנג צו טון עפעס פאר איהם, האט זי ארויסגעשעפטשעט:

— וואס ווילסטו, טייערער, איך זאל טון פאר דיר?

דער קלאנג פון איהר שטימע האט אויפגערודערט פיער, און ער האט זיך צו איהר איינגעבויגען.

זיי האבען זיך ביידע געגענזייטיג געקוקט אין די אויגען, ווי פרובענדיג ארויסצודרינגען פון זיי דאס סאמע געהיימסטע.

די יונגע פרוי האט אדורכגעלייענט אין זיינע אויגען:

„אך, סעווערינא, סעווערינא, ווען דו קאנסט מיר ענדליך אויפהערען צו ברענגען אלס מתנה דיין קערפער, בכדי צו פערשאפען מיר פערגעניגען, ווען דו אליין קאנסט אזוי איבערלעבען דאס פערגעניגען און זיך פערגעסען אין איהם!"

און דער רוח, וואס האט ארויסגעהילכט פון דעם דאזיגען בליק זיינעם, איז געווען אזוי מעכטיג, אז סעווערינא האט דערפיהלט א לײדנשאפטציטער, א מעהר שטארקערען, ווי ווען עס איז ביז אהער.

זי האט ווידער דערפיהלט דאס, וואס עס האט אין איהר אויף א ווײלע ארויסגערופען דאס דערשיינען פון גיוסאנען...

דאס מאל אבער האט זיך צום געפיהל צוגעמישט אויך דאס געפיהל פון צארטקייט און לאסקע.

אט איצט וואלט זי פיער געדאפט צוציהען צו זיך, צודריקען צו זיך מיט זיינע פעסטע הענד — זי האט זיך דאך אזוי אפט ענטציקט מיט זיינע מוסקולען — בעהמען זי, און זי וואלט זיך בלי ספק אפגעגעבען דעם געפיהל, און עמפונדען דאס, וועגען וואס ער האט ביי איהר געבעטען רחמים אהן ווערטער.

אבער — אין דעמזעלבען מאמענט האט זי ארויסגעפיהלט פון איהם און פון דעם אויסדרוק פון זיין פנים — דאנקבארקייט.

און... זי האט זיך איהם אפגעגעבען מיט אן אנדער געפיהל — מוטערליך — א צערטליכע, א דאנקבארע...

פיער און סעווערינא זענען געלעגען אהן בעוועגונג.

וועגען וואס האט פיער געקאנט טראכטען אין דעם דאזיגען מאמענט?

אפשר — וועגען זיינע פריהערדיגע געליבטע, וועגען איינער פון זיי, צו וועלכער ער האט גארנישט געפיהלט, חוץ קערפערליכע לײדנשאפט, און וועלכער ער האט דערפאר געקאנט שענקען אזא געהייערע הנאה.

עס קאן זיין אז ער האט געטראכט וועגען דער אומגערעכטיגקייט, וואס ער קאן נישט געבען בעפרידיגונג דער דאזיגער פרוי, וואס ליגט לעם איהם — אט א דער פרוי, וואס האט איהם ליב, און וועלכע ער האט אזוי פלאמענדיג בעגעהרט.

אין סעווערינאן האט זיך איינגעפלאנצט א טיפער, שטומער צער.

זי האט געוואוסט. אז זי בעזיצט פיערן אינגאנצען, און אין דערזעלבער צייט האט זי געוואוסט אז זי האט נישט די מעגליכקייט צו צוגיין אין איהם אין זיינע געדאנקען, אין זיין נשמה.

אומווילענדיג האט זיך זיין נשמה, אפגעגרעניצט פון איהר, פונקט אזוי, ווי איהר קערפער האט נישט געפונען קיין צוזאמענגוס מיט זיין קערפער.

א שווער דערדריקענט שווייגען איז ענטשטאנען נאך דער דאזיגער מפלה.

צום גליק האבען זיי געהאט נאך איינער צום צווייטען א פריינדליכען צובונד. וואס איז בכוח געווען אפצוווענדען אלע מניעות. גארנישט האט עס אנגעריהרט זייערע איבערלעבונגען.

פערקעהרט, זיי האבען נאך דערפיהלט א שטארקערען דראנג צואיינאנדער...

סעווערינא האט בעריהרט פיערס האנד.

און ער האט א דריק געטון איהר האנד אזוי ווי מען דריקט די האנד פון א פריינד אין וועג, א פריינד און מיטרייזענדען אויף דאס גאנצע לעבען.

זיי האבען דערפיהלט אז זייער ליבע איז העכער פון דעם, אין וואס זיי ביידע זענען נישט שולדיג.

„דער פלאם פון תאווה — האבען זיי געטראכט — איז פערגענגליך. דאס, וואס מיר פערמאגען איז א סך וויכטיגער, גרעסער, ווערטפולער".

דאס אנקומען פונ'ם טאג האט געמאכט אנציק צו זייער געהיימנישפולער פערמעסטונג פון כוחות.

דער טאג האט פערטריבען די פערלאנגען וואס זענען ארויסגעשוואומען פון די נשמה-טיפענישען...

(פארטזעצונג קומט)

יודען אין אמעריקא, קובא, קאנאדא, ענגלאנד, פראנקרייך און ארץ-ישראל

אינטערעסאנטע איינדרוקען פון ה' זרבבל פון א 15-חדשים'דיגער רייזע

וו א ר ש א (יט"א).

נאך א לענגערער רייזע איבער דריי ערד־ לען איז די טעג צוריקגעקומען קיין ווארשא בעקאנטער ארבייטער־טוער ה' זרבבל. אין לענגערן געשפרעך מיט'ן פארשטעהער פון יודישער טעלעגראפען־אגענטור האט ה' זרבבל געטיילט מיט דינע זעהר אינטערעסאנטע איינ־ קען פון דער נסיעה. אט איז אין קורצען דאס ס ה' זרבבל האט דערצעהלט דעם יט"א־פארשטע ר:

— איך בין געווען אין ווייניג העכער 15 חד־ ם און האב אין שליחות פון דער ציש"א בעזוכט פאראייניגטע שטאטען, קובא און קאנאדא, אויפ'ן ריקוועגס קיין פוילען האב איך בעזוכט ענגלאנד, אנקרייך און ארץ־ישראל.

דאס לעצטע מאל בין איך אין אמעריקא געווען מיט 4 יאהר צוריק. פערגלייכט מען די איינדרוקען, זעהט מען דעם קאלאסאלען אונטער־שיד צווישען די ביידע אמעריקעס. עס ווארפט זיך שוין אויסערליך אין די אויגען די גרויסע צאהל געשלאסענע געשעפטען און פאבריקען און שילדען „צום פערקויפען", „צום פערדינגען" וכדומה. א כאראקטעריסטיש בילד קען מען איצט זעהן אין אלע גרעסערע האנדעלס־צענטערן, א בילד, וואס דערמאהנט שטארק די ווארשאווער באלעווקעס, אין די געשעפטען איז פוסט, נישטא קיין קונים; פאר די געשעפטען, אבער, אויף די טראטואַרען פול וועגעלעך, קוישלעך, טישלעך, אויף וועלכע ווערט געפיהרט א ביליג־הזול־האנדעל מיט סחורות, וועלכע ליגען אין די געשעפטען ווי שטיינער און וועלכע מען קען אויך — צוליב האנדעלס־פרעסטיזש — נישט פערקויפען אין געשעפט צו קריזיס־פרייזען. מען טוט עס אבער אויפ'ן גאס.

אפשר קומט אין ערגעץ נישט אזוי בולט און שרייענד צום אויסדרוק די עקאנאמישע ירידה פון אמעריקע ווי אין דעטראיט. די דאזיגע שטאט איז געווען דער סימבאל פון קאפ־שווינדלענדען אמעריקאנער ווירטשאפטליכען אויפשטייג. היינט איז דעטראיט דער סימבאל פון דער געגענזעצליכער ענטוויקלונג־ירידה, נויט, אומקייט, ארבייטס־לאזיגקייט. אפיציעל האט אמעריקע העכער 15 מיליאן ארבייטסלאזע, ד. ה. אז נישט ווייניגער ווי 40 מיליאן מענשען הונגערן אין בוכשטעבליכען זין פון ווארט און מוזען אנקומען צו קצבה. דאס כאראקטעריסטישע פון דעם היינטיגען אמעריקאנער לעבען זענען די לאנגע „ברעד־ליינס" — די רייהען הונגעריגע, וואס ווארטען פאר די אומזיסטע קיכען און פערטיילונגס־שטעלען פון שפייז.

זעהר שווער זענען געטראפען געווארען פון קריזיס די אמעריקאנער יודען, דער האנדעל איז צוזאמענגעבראכען. דער קריזיס פון באנקוועזען האט בעגעבען קודם־כל א קלאפ דעם מיטעלשטאנד, וועלכער איז געוואלדיג פעראָרימט געווארען, און דער יודישער גאס איז די ארבייטסלאזיגקייט פיל גרעסער ווי אויף דער נישט־יודישער.

א דירעקטער פועל־יוצא פון ווירטשאפטליכען חורבן איז די ערשיינונג, וואס כאראקטעריזירט זעהר בולט דאס היינטיגע אמעריקאנער לעבען, דאס אלגעמיינע און נאך שטארקער דאס יודישע: דאס אפשטארבען פון דעם בעריהמטען אמעריקאנער מאנראָע־פרינציפ. אמעריקאנער הויבען אן איינזעהן די גאנצע פאלשקייט פון דער בעהויפטונג, אז אמעריקא קען זיך בעטראכטען אלס אפגעשלאסענע וועלט, וואס מעג זיך ווייניג קימערן וועגען דעם, וואס עס טוט זיך אויף דער איבעריגער וועלט.

דער אמעריקאנער זעהט, אז דער קריזיס האט זיך פאר אמעריקאס טויערן כלל נישט אפגעשטעלט. ער הייסט עס, אז פון א קריזיס ערגעץ־וואו אין דער וועלט איז אפהענגיג אויך דער גורל פון אמעריקע. וואריט פון דער דאזיגער ערקענטעניש געבוירען דאס נאטירליכע איינזעהן, אז אויך דער אויסגאנג פון קריזיס קען נישט קיין לאקאלער, קיין בעגרעניצטער בלויז אויף אמעריקע.

נאך בולט'ער קומט די דאזיגע ערשיינונג צום אויסדרוק אויף דער יודישער גאס. די הילפס אקציע, וואס אמעריקאנער יודען פלעגען ענט־וויקלען פאר יודען מחוץ אמעריקע, האט תמיד געטראגען דעם שטעמפעל פון פילאנטראפיע אהן פאליטישער אינטערעס פון „רייכען פעטער" פארן גורל פון דעם „ארימען ברודער". איצט האבען די אמעריקאנער יודען אויף זייער רוקען דערפיהלט די אונ'ברחמנות'דיגע קלעפ פון עקאנאמישען קריזיס און זיי הויבען אן פערשטעהען, דאס עס הייסט אוינס די פאדערונג פון — פאליטישער גלייכבערעכטיגונג.

אט, למשל, אזא ערשיינונג, בלויז זעהר א קליינע צאהל יודען, וואס האבען אלס אימיגראנטען זיך פראלעטארידירט אין אמעריקע, האבען אויך זייערע קינדער ערצויגען אויף פראלעטאריער. יודען האבען געשטופט זייערע קינדער צום האנדעל, אינדוסטריע אדער אין די פרייע בערופען. מען קען אהן גוזמא זאגען, אז 90 פראצענט פון אימיגרירטען דור האט אזוי געהאלטען אין ערציהען די יוגענד. איצט האט זיך ארויסגעוויזען די אונ־נארמאלקייט פון אזא לאגע. פון איין זייט האט דער יוד נישט מעהר קיין מאטעריעלע מעגליכקייט פארט צוזעצען זיין קינדס בילדונג און דערשטופען זיין זוהן צום אמאל געגארטען אינטעליגענטען־שטאנד, פון דער אנדער'ער זייט ווידער איז נישטא קיין אויסזיכט, די בילדונג צו פערווענדען.

אין שייכות מיט אט די ביידע קריזיסען — סיי פון אלטען, סיי פון יונגען דור — איז אויך אין אמעריקע אזוי אונגעהויער שטארק אויסגעוואקסען דער אינטערעס פאר ארץ־ישראל.

אין הסכם מיט אט דער נייער איינשטעלונג פון די אמעריקאנער יודען — ציהט ווייטער דעם שמועס ה' זרבבל — האב איך אין אמעריקע געפיהרט די אקציע פאר די ציש"א שולען. מעהר ווי עס איז פריהער זענען די אמעריקאנער יודען פעהיג צו בעגעהמען, וואס עס הייסט אוינס קאמף פאר יודישע פאזיציעס. די פערשטעהען, אז א געשטארקטע פאזיציע פון יודישען לעבען ערגעץ־וואו מחוץ דער ספערע פון זייער אונמיטעלבארען אינטערעס, איז גלייכצייטיג אויך א פערשטארקונג פון זייער אייגענער פאזיציע אין לעבען. איך האב מיך אנגעטראפען מיט א זעלטענער, מענשליכער בעציהונג צווישען די דערשלאגענע, קריזיס־געפלאגטע יודישע מאסען. עס איז געזאמעלט געווארען קנאפע עלף טויזענד דאלאר. אין דער אקציע האבען זיך בעטייליגט די פערשידענסטע שיכטען און קרייזען פון יודישען אמעריקע — סיי די ארבייטערשאפט, סיי מיטעלשטאנד, סיי אינטעליגענץ. ביי דער געלעגענהייט וויל איך אונטערשטרייכען די גרויסע איבערגעבענהייט, וועלכע עס האבען פאר מיין אקציע ארויסגעוויזען די יודישע ארבייטער־פיהרער, בעזונדערס פון עהרען־פארזיצער פון זאמעל־קאמיטעט ד"ר חיים זשיטלאווסקי און פון פארזיצער י. באסקין, דעם גענעראל־סעקרעטאר פון אמעריקאנער „ארבייטער־רינג".

נאך די פאראייניגטע שטאטען האב איך בעזוכט קובא. דער קריזיס אין דעם לאנד איז נאך ערגער ווי אין אמעריקע. אין קובא הערשט א מיליטערישע טעראר־דיקטאטור, יעדע נאכט געפינט מען אין ערגעץ הרוגים און „מען ווייסט נישט" — ווער האט געמארדעט און פארוואס, א כאראקטעריסטיש בילד: איך בין ארויסגעטרעטען אויף אן עפענטליכער פערזאמלונג. די רויטע האר בען גענומען טומלען. באלד האט זיך בעוויזען א מיליטער־מאן, וועלכער האט מיט'ן רעוואלווער אין האנד געדראהט: „שוין שליסען די פערזאמלונג, אבישט — שיס איך". דאס גאנצע לעבען אין קובא איז דורכגעפוילט מיט קארופציע. דער לעבענס־שטאנדארד — א קבצנ'ישער. קובא איז דאס איינציגע לאנד אין דער וועלט, וואו די רעגירונג שטיצט אפען זנות און שכרות. אין דעם דאזיגען קליינעם און נייעם יודישען ישוב האב איך געפונען פאר מיין זאך א זעהר ווארימען אפרוף.

קאנאדע איז פון קריזיס געטראפען געווארען שפעטער ווי די פאראייניגטע שטאטען. בעזונדערס אינטערעסאנט איז הן אין די פאראייניגטע שטאטען און נאכמעהר אין קאנאדע די נייע ווענדונג אין דער ערציהונג פון יונגען דור. אויף דעם געביט לעגט זיך בעזונדערס שטארק דער שטעמפעל פון אויסגעוואקסענעם אינטערעס פאר'ן יודישען וועלט־גורל, און אין רעזולטאט קומען בעמיהונגען צו געבען א וואס מעהר יודישען, נאציאנאלען כאראקטער דער קינדער־ערציהונג.

פאר מיין פערלאזען אמעריקע האט זיך שוין אומעטום בעלאזט שטארק שפירען די באיקאט־ און פראטעסט־בעוועגונג געגען דייטשלאנד. נאטירליך האט די דאזיגע בעוועגונג געשטעלט אין שאטען די הילפס־ארבייט פאר יודען אין פוילען. נאך שארפער האבען זיך געפיהלט די אנטי־דייטשע באיקאט־שטימונג בעת איך האב בעזוכט ענגלאנד. אויך דא מוז פערצייכענט ווערען א געוואלדיג געשטייגענער אינטערעס פאר ארץ־ישראל.

אין פאריז, ווי בכלל אין פראנקרייך, האט זיך פאר די לעצטע יאהרען אויסגעבילדעט א גרויסער יודישער מאסען־צענטער. דער אלגעמיינער קריזיס לאזט אויך דא טיפע שפורען, בפרט פיהלט זיך דא דער אפהילך פון שווערען עקאנאמישען לעבען פון די יודען אין פוילען. עס דארף בעמערקט ווערען, אז א גרויסער טייל פון דער יודישער עמיגראציע קיין א"י געהט דורך פראנקרייך.

א גאנץ פערקעהרטע שטימונג, א שטימונג פון אויפשטייג, אויפמונטערונג, גלויבען, פעסטקייט, זיכערקייט אין די מעגליכקייטען אויף באלד, און אויסזיכטען אויף דער צוקונפט האב איך געטראפען אין א"י. דאס לעצטע מאל בין איך געווען אין לאנד מיט 4 יאהר צוריק. אויב מען האט דעמאלס געקענט בלויז שפירען די טענדענצען פון אויפשטייג נאך דעם קריזיס פון 1926־1927, זענען איצט שוין געקומען בולט צום אויסדרוק די ערשיינונגען פון פולען פונאנדערבליה, וואוקס און עקספאנסיע אויף אלע ווירטשאפטליכע געביטען.

אויב אין די ערשטע נאך־מלחמה־יאהרען זענען פאר'ן א"י־אויפבוי געווען כאראקטעריסטיש דער עמק און דער דארף־ווירטשאפט, די עלעקטריפיקאציע און די שטאט־ווירטשאפט און „נשר" אין דער אינדוסטריע, איז איצט די אויפצייכענונג פון די דערגרייכונגען אין די אלע געביטען א פיל ברייטערע און אימפאזאנטערע. פאר'ן אויפשטייג פון דער לאנדווירטשאפט איז קודם־כל כאראקטעריסטיש דער שרון און וואדי־האווארים. די עקספאנסיע פון דער אינדוסטריע און צוגלייך פון דער שטאטישער ווירטשאפט איז א קאלאסאלע. עס איז שוין וואהרשיינליך א זאך פון דער נישט־ווייטער צוקונפט, ווען פון תל־אביב ביז הרצליה וועט זיך ציהען א דורכאויסיגער פרדסים־ און פאבריקען־שטח. די קאנצעסיע־ארבייטען ביים ים־המלח זענען מיט זייער אויסערבליק אויף דעם עבר־הירדן א ווירטשאפטליכער אויפטו פון דער קאלאסאלער בעדייטונג פארן לאנד. און לסוף נאך, דער חיפה'ער פארט עפענט פאר א"י אזעלכע ברייטע פערספעקטיווען, וועלכע מען קען נאך גארנישט אפילו אין די קאנטורען אנצייכענען.

א"י שטעהט אונטערן צייכען פון א סטיכישער מאסען־אימיגראציע, מענשן גארען אהער ווייל זיי זוכען א פערזענליכע פערענטפערונג אויף זייערע סאציאלע לעבענס־פראגען אין א יודישער נאציאנאלער ראהם.

אין ערגעץ אין דער וועלט קען מען נישט בעמערקען אזא ערשיינונג: די באנקען זענען איבערגעלאדען מיט געלד. עס ליגען קאפיטאלען, פאר וועלכע מען האט נאך נישט געפונען קיין פערווענדונג.

מען קען נישט פערגלייכען די איצטיגע א"י־אימיגראציע צו דער „פירטער עליה", דער „גראבסקי־עליה", וועלכע האט געגעבען אזעלכע טרויעריגע ערפאהרונגען. קודם־כל איז א פאקט, אז נעבען דעם חלוצים־עלעמענט קומט היינט נישט, ווי אין 1924־1925, מענשען אהן געלד, נאר פערקעהרט — דער רוב מיין פון אימיגרירענדען קאפיטאליסטען און מיטעלשטאנד זענען מענשען, וואס האבען נאך קאפיטאלען. דאס איז א פאקט, וועלכען מען מוז אונטערשטרייכען, בעזונדערס מיט דעם אונבעשטרייטבאר־קאנסטאטירטען זינקען פון די פאנדען־הכנסות. עס איז קיין ספק נישט, אז א"י וועט נאך לאנג זיך קענען אויסהיטען פון קריזיס צוליב צוויי עיקר־טעמים: ערשטענס, פעהלט די בהלה־אימיגראציע פון 1924־1925, והשנית, איז היינט דער ווירטשאפטליכער יסוד פון לאנד א געזונטער.

אין דער פאליטישער ספערע דארף קאנסטאטירט ווערען, אז מיט'ן שטארקען שטראם פון מיטעלשטאנד שטייגט די רעוויזיאניסטישע בעוועגונג. אהער דארף מען פערעכענען די גרויסע צאהל פרובען פון די רעוויזיאניסטען צו ברעכען די איינהייטליכע, אלגעמיין־אנערקענטע הסתדרות־העובדים. דער בעדייטענדסטער פון די דאזיגע פרובען איז געווען דער בעריהמטער שטרייק אין פתח־תקוה, וועלכען עס האט געבראכען דער רעוויזיאניסטישער בית"ר, גלייכצייטיג אבער איז פארגעקומען א צווייטער שטרייק — אין „נשר", וואו יודישע ארבייטער האבען געשטרייקט לטובת די אראבישע. און אויב אין פתח־תקוה האט די „הסתדרות" געמוזט קאפיטולירען, זענען אבער פון „נשר"־שטרייק די יודישע ארבייטער ארויס מיט'ן פולען נצחון. אין דעם זין ווערען אין א"י שארפער די סאציאלע קאנפליקטען און דאס לעבען ווערט רייפער. עס איז א הארט און שווער, אבער גלייכצייטיג אויסזיכטספול לעבען.

אויף מיינע מאסען־פערזאמלונגען אין א"י — פערענדיגט דעם שמועס ה' זרבבל — זענען געקומען טויזענדער בעזוכער, פאר וועלכע איך האב גערעדט סיי העברעאיש (דארט וואו מען האט אנדערש נישט געוואלט פערדינגען קיין זאל), סיי יודי"ש. אפיציעל ליגט יודיש אין חרם. נישט־אפיציעל הערט מען אבער רעדען יודיש וואס ווייטער אלץ מעהר הן אין פריוואט־פערקעהר, הן אין האנדעל און ארבייט. מיר שיינט, אז עס קומט אין דער היגניסט אנ'ענדערונג אין דער בעציהונג צו יודי"ש. וואס גרעסער עס איז דער איינוואנדערער־שטראם פון יודי"ש־ריידענדע מאסען, אלץ מעהר לאזט זיך דערקענען די בעוועגונג, אז מען מוז אין א"י ענדערען די ביז־איצטיגע בעציהונג צו יודי"ש.

אין „ארגענטינער סיביר"

צווישען מענטשען-מערדער אויפ'ן דרום-פאל

(פון א בעזוך)

אוסוהאיא, די הויפטשטאט פייערלאנד דער לעצטער ישוב צום דרום־פאל, איז א קליין שטעטעל. די הויפט־בעפעלקערונג בעשטעהט פון פערשיקטע. פערהאן דא איבער 600 ארבייטער און א 200 פאליטישע פערברעכער. די פערשיקטע וואוינען אין „ארגענטינער סיביר" נישט אין קיין פרייע וואוינונגען, אזוי ווי אין אמתן סיביר, נאר אין א טורמע. צו די 800 פערשיקטע, האלט די רעגירונג א וואך פון איבער 300 מענשען, וואס געפינען זיך דארט מיט די פאמיליעס.

מיר זענען אנגעקומען ביינאכט קיין אוסוהאיא. אין א ווילע ארום האט אונז ארומגעריגעלט א כאפטע מיידלעך, א סך יונגע און פרישע, א היבש ביסעל עלטערע און פערוועלקטע און זיי האבען אונז אריינגעלאכט און אריינגעשריען אין די אויערן אריין:

— בעמט אונז אויף דער שיף, סיניאריטס. אין אוסוהאיא איז נישטא וואס צו זעהן. בערג, ערד־סטאנצען און שניי. איינמאל אין וואך, ווייזט מען דא א פילם איז דאס נישט קיין קליינגעלדיגע און העזעקיינדיגע... בעמט אונז אויפ'ן שיף, מיר וועלען טאנצען.

מיר האבען זיך געדרייט איבער דעם שווארצען איינגעהילטען שטעטעל אוסוהאיא, געכאפט קאלטע שמיץ פון ווינט און הייסע בליקען פון די מיידלעך. א פאר מיידלעך האבען אונז אריינגעשלעפט אין א מין בלעכענער שטוב און אונז אנגעפילט די קעשענעס מיט ים־וועלפישע ציין און פון דער נאטור־געשניצטע שטיקלעך האלץ און אונז געשלעפט טאנצען. א גראמאפאן האט הייזעריקלעך געסקריפעט דעם טאנגא מיט די ווערטער: „איך ווייס נישט, וואס ס'האבען מיר געטאן דיינע אויגען"... און מיר האבען געטאנצט מיט פרעמדע, ווייסע, יונגע און אלטע מיידלעך, און ווידער אמאל האב איך געפיהלט, אז מיר זענען אין פייערלאנד.

דער דירעקטאר פון דער טורמע דערלויבט נאר אדוואקאטען און זשורנאליסטען צו בעזוכען די טורמע און נישט קיין גרויסע „גליקליכע" גרופע גייט אנקוקען די מערדער. א פאר דאמען בעקומען ממש היסטעריקע, אזוי שטארק ווילען זיי זעהען די מערדער.

די פערברעכער וואוינען דא אין בעזונדערע קאמערען, וואס איז נישט פיל גרעסער פון א בעסט פאר א חיה. פערהאן פלאץ פאר א בעטעל, א טישעל, א שטול און פאר צוויי־דריי שפאן. אין דער הילצערנער טיר איז פערהאן א לאך און אין דער היצמערשטער וואקסט א פענסטער. דער פענסטער איז ארומגעפארבט מיט ראזעווע און האט שווערע פעסטע גראטעס, וואס זעהען אויס, אי ווי חיה'שע לאפעס, אי ווי קייטען.

א פאר פון די מערדער האבען געעפענט די טירען און זיך אוועקגעשטעלט אין פראנט געגען אונז, דאס זענען אזעלכע מערדער, וואס חלומען בעפרייט צו ווערען און זיי פיהרען זיך אויף לייטיש און בעטען זיך, און דערנידעריגען זיך און קריכען ממש פאר יעדען איינעם, וואס איז אויף דער פרייהייט, פאר זיי איז יעדער מענש פון דער פריי, א גרויסער בעל דעה. זיי זענען אין זייער האפנונג באריש אזוי ווי יעדער מענש, וואס האט א האפנונגסלאזע האפנונג...

פערהאן מערדער הארטנעקיגע. די דאזיגע האבען פון איין זייט שלום געמאכט מיט זייער גורל און פון דער אנדערער זייט האפען זיי זיך אליין צו בעפרייען דורך אנטלויפען. די בויגען נישט דעם קאפ פאר קיינעם און זיי ארבייטען. די דאזיגע האבען זיך פערמאכט אין די קאמערען, זיך אויסגעדרעהט מיט'ן פנים צו דער וואנט און ארומגעגאנגען הין און צוריק אזוי ווי בייזע חיות אין א שטייג.

פערהאן דא א בעריהמטער מערדער. ער הייסט מאסטא בארג. ער איז אנ'ארגענטינער־דייטש, א הויכער, א פעסטער, ווי א מויער, אין שטעטעל, וואו ער האט געוואוינט, איז ער געווען דער העכסטער און ביי די רעליגיעזע מאניפעסטאציעס האט ער געטראגען דאס היילגע בילד. ער האט מיט א האק אויסגעהרג'עט א משפחה פון אכט מענשען, זיינע קרובים, כדי צו בעקומען זייער ירושה. ער האט די גע'הרג'עטע אפגעוואשען די הענד און זיך געלאזט אוועקפאהרען, זיי נישט איהם מיינט מען דאס. עס איז אבער איין קינד געבליבען לעבען און דאס דאזיגע קינד האט אויסגעזאגט. מאסטא בארג האט געלייקענט. אבער זיינע פינגער־צייכענס האבען בעשטעטיגט דעם קינדס עדות. אזוי ווי אבער אין ארגענטינע איז נישטא קיין טויט־שטראף, האט מען איהם פערמשפט אויף אייביגע תפיסה. ער איז איינע פון די גרעסטע אטראקציעס אין אוסוהאיא. ער האלט זיך שטאלץ און ער דאווענט גאנצע טעג...

און אט איז א צווייטער בעריהמטער מערדער. באני ני הייסט ער. צוריק מיט א יאהר פיר האט ער צושניטען א פרוי. ער האט די פרוי אמאל געליבט. דערנאך האט ער זי שוין נישט געליבט. ער האט געקראגען א צווייטע. די ערשטע האט איהם דערקוטשעט, האט ער זי צושניטען אויף שטיקלעך און זי אריינגעווארפען אין א טייכל. האבען הימעל און ערד געשוואוירען, אז קיין זאך זאל נישט געהן פערלוירען. ויצא באני ני אויף אייביג אין אוסוהאיא און ער קיהלט זיך דא. דאס הייסע איטאליענישע בלוט. ער איז א קליינשטעטעלדיגער און א שווארצער.

און אט איז א דריטער א בעריהמטער מערדער. ארקיואלא, אנ'ארגענטינער. א שווער־לייביגער, מיט חיה'שע בעוועגונגען. איינגאנצען האט ער גע'הרגעט א צעהן מענשען. ווען זיין פראצעס איז פארגעקומען, האט נאך געהערשט א געזעץ וועגען טויט־שטראף, און מען האט איהם פערמשפט צום טויט. אבער דער דעמאלסדיגער פרעזידענט פון ארגענטינע, דער געפאלענער איריגאזשען האט איהם בעגנעדיגט. צוריק מיט א צייט האט זיין פראקוראר בעקומען פון איהם א בריף, אז ער וועט אנטלויפען פון געפענגעניש און קומען איהם דער'הרג'ענען. דער פראקוראר האט זיך דערשראקען און איז געפאהרען אין טורמע זיך דורכשמועסען מיט איהם און דער פראקוראר מיט'ן מערדער האבען זיך איבערגעבעטען.

אט איז נאך א בעריהמטער מערדער. א דייטש א הויכער, בלאנד'ער דייטש, ער האט אמאל געקויפט ביי א יודען סחורה און איהם האט זיך געדאכט, אז דער יוד האט איהם אפגענארט. האט ער דעם יודען דערמארד'עט. ער איז באלד אנטלאפען קיין דייטשלאנד און מען האט איהם צוריקגעבראכט אהער.

יעקב באמשאנסקי.

טוריסטיק און לאנדקענטשאפט

וועכענטליכע ביילאגע

אונזערע אויפגאבען

אין דעם פריהערדיגען נומער פון אונזער ביילאגע, האבען מיר נאר אין אלגעמיין געמאכט א׳ענטוואורף פון אונזערע צילען און אויפגאבען, פונאנדערטיילענדיג זיי אין פונקטען אזוי ווי זיי זענען פארמולירט אין אונזער סטאטוט.

וועלענדיג אבער בעקענען די ברייטע עפענטליכקייט מיט אונזערע צילען און אויפגאבען, האלטען מיר פאר נויטיג אפצושטעלען זיך אויף יעדען פונקט בעזונדער און אום בפרטיות ארומריידען. אזוי: די געזעלשאפט האט פאר א ציל:

„צו זאמלען און בעארבייטען וויסענשאפטליכע מאטעריאלען, וועלכע זענען נוגע דער לאנד-וויסענשאפט פון די פוילישע געביטען און פון די לענדער, וואס זענען מיט זיי היסטאריש אדער געאגראפיש פארבונדען, א בעזונדער אכט ווערט געלייגט אויף דער יודישער עטנאגראפיע."

איז אבער די מעשה, וואס הינטער אט די דאזיגע טויטע אותיות פון דעם טרוקענעם פאראגראף בעהאלטען זיך בלוטיגע און לעבעדיגע אינטערעסען.

ביישפיל:

עס איז א בעקאנטע זאך דעם קאמף, וועלכען יודישע ארבייטער פיהרען נעגען צעכען-געזעץ, וועלכער ווערט דורך געוויסע עלעמענטען אינטערפרעטירט אין דעם אופן, אז יודישע בעלי-מלאכות דארפען צו איהם נישט געהערען און דאס בעדייט — צונעמען די עקזיסטענץ-מעגליכקייטען ביי צעהנדליגער טויזענדער יודישע פאמיליעס. אומזיסט שרייען יודען: היתכן, וואס הייסט? מיר יודען האבען דאך שוין אנגעהערט צו צעכען, נאך אין 17. יאהרהונדערט, מיר אליין זענען דאך אין מאנכע שטעט אין פוילען, בעווען די גרינדער פון אט די מלאכה'שע צעכען! — אבער דאס זענען בלויזע געשרייען, עס איז נישטא מיט וואס די דאזיגע פאקטען צו בעווייזען. עס פעהלען בעווייזען, בעווייזען שווארץ אויף ווייס.

און דאך מוזען דאך ערגיץ זיין אזעלכע בעווייזען! ערגיץ וואו מוז זיך דאך געפינען אזעלכע דאקומענטען, צי אין עפעס א חברה'שען פנקס, צי גאר אין פראטאקאלען פון דעם געגעבענעם צעך. — עס האט זיך נאך ביז איצט קיינער מיט דעם ענין נישט אינטערעסירט, און דאס איז טאקי די אויפגאבע פון דער יודישער געזעלשאפט פאר לאנדקענטשאפט: —

צו זאמלען און וויסענשאפטליך צו בעארבייטען די אלע מאטעריאלען, וועלכע געפינען זיך פערשטויבטע און צוריסענע סיי ביי יחידים אויף בוידימער און סיי ביי געזעלשאפטען אין פערלעגענע ארכיוען, וועלכע האבען ביז איצט צי בעוואוסטזיניג צי אומבעוואוסטזיניג נישט דערוועקט צו זיך דעם נעהעריגען אינטערעס.

ביישפילען אזעלכע וואלטען מיר נאך געקענט ברענגען צעהנדליגער. מיר האבען נאר גענומען איינעם פון א סך, האלטענדיג איהם פאר גענוגענד צו פאפולאריזירען דערווייל דעם ערשטען פונקט פון אונזערע אויפגאבען.

זעלים. י.

מאיר זיידע.

מיין צענטע רייזע קיין ארץ־ישראל

(איינדרוקען)

דעם 28־טען פעברואר ה.י. האב איך פערלאזט פוילען, איבערלאזענדיג דעם ווינטער אין זיין גאנצער פראכט.

אין זעמערינג האב איך זיך דערמאנט אז אייגענטליך האב איך נאך היי־יאהר נישט מקיים־געווען די מצווה פון ווינטער־ספארט און איך כאפ זיך ארא[פ] אין דער קיהר'שער מדינה כדי כאטש א ביסעל מיטצומאכען דעם ווינטער־ספארט.

זעמערינג אין ווינטער איז באמת שיין: א שטעטעל בעדעקט מיט א ווייסען טישטוך און בעשטעלט מיט ווייסע טורעמס — בערג אויף וועלכע עס קלעטערען קליינע מענשעלעך, מיט גרויסע אמביציעס צו דערגרייכען די העכסטע בארג־שפיצען, אזש עס כאפט אן א חשק מיטצומאכען אט דעם שפיל פון שפרינג און גליטש אין דער לייכטער ווייסער ווייס־קייט.

כ'האב אבער מורא, אז די שיף, וואס גייט אפ קיין פאלעסטינע דורך טריעסט וועט מיר אנטלויפען און עס בלייבט מיר נישט מעהר איבער ווי פונ־ווייטען צו בעוואונדערען דעם שיינעם פראכטפולען יום־טוב, דעם יום־טוב פון ווינטער און שניי.

אויפ'ן וועג, פון זעמערינג קיין טריעסט, האב איך צו מיין ליבער איבעראשונג זיך דערוואוסט אז די ווייסקייט, די בערג, דער ווינטער — דאס אלעס איז געווען נאר אנ'ערב יום־טוב, די די פארבע־רייטונגען צום אייגענטליכען יום־טוב, האבען זיך אנגעהויבען אויפ'ן וועג, וואו עס האבען זיך גרו־פירט הונדערטער און הונדערטער יודען מיט זייער סטיכישער יום־טוב'דיגער שטימונג, מיט זייער אייבגעבוירענער בענקשאפט צו דער ווייטער, לאנג־געגארטער היים — צו פאלעסטינע.

די גרענעצען בייטען זיך אזוי שנעל ווי עס בייטען זיך די טעמאטען פון אונזערע דיסקוסיעס: עסטרייך, יוגאסלאוויען, איטאליען, און אט שטייט פאר אונז אנ'אנגעפראגזטע מיס „מארטא וואשינג-טאן", וועלכע בעגעגענט אונז מיט קוויללען רויך, ווי וועלענדיג אונז אלע איינשלינגען.

מיר —

מיר לאבען דערפון!

יודען וועלכע פאהרען אין זייער היים לאכען זיך אויס פון אזעלכע מחבלים וועלכע קענען אונז העכסטענס אנשרעקען מיט רויך.

„מארטא וואשינגטאן" — א שווימענדער יודישער אינזעל, ביינאהענד'ט יודישע נפשות פאהרען קיין ארץ־ישראל, פון ביינאהענדערט מיילער קלינגט באהענטע ווי היימישע עכא'ס דאס יודישע ווארט.

בעת די שיף האט געריהרט האבען די חלוצים אנגעהויבען טאנצען זייער הארא־טאנץ, וואס האט אלעמען מיטגעריסען.

און אט די שטימונג האט אונז נישט אפגעלאזען במשך פון גאנצען וועג. (המשך קומט).

פערשידענע הנחות פון דער יוד. געזעלשאפט פאר לאנדקענטשאפט פאר די מיטגלידער

מיטגלידער פון דער יוד. לאנדקענטשאפט-געזעלשאפט געניסען פון $33^1/_3$ פראצענט בהנחות ביים פאהרען אין פאלגענדע שטעט: אנגוסטאוו, ביאלע-ליפניק, ביאלאוויעזש, בראסלאוו, בראשניאוו, ברזשעזשאני, ביסטרא, כענצאני, כאיניק, ציעשין, דעלאטין, טשארנעצקא-גורא, דאלינע, דרוסקיענניק, דוקשטי, גערמאקאווקע, גארליצע, גדיניע, גראבאוו, העל, האריניעץ, הרעבענאוו, הוציסקא, איגאווראצלאוו, איוואניע-פוסטע, איוואניטש, יארעמטשע, יאספרזשעמביע-זדרא, יאוואזשע - יאשעניצע, יעלעשניא, קארטוז, קיעלץ, קאליבקי, קאלאמיע, קאשטשערזין, קראקאווע, קרושניעוויץ, קריניץ, קרזשעמיעניץ, לאנדווארעווע (ביי ווילנע), לעשא, לאוואטשנע, לאוויטש, ליוטופי, מאקאוו, מיקולישין, מילאווקע, משאנאדאלנע, מושינע (ביי פויזען), נאדווארנע, נאלענטשאוו, נאוואיעלניא, נאווי-טארג, אבלאזשעק, אלקוש, אליקא, ארלאווא, אשעלעק, אסטראוויעץ אויף דער קאמיענע, פיאנקי, פאוניטשנא, פלאטשיטשנא, [פאלאנע, פאראנין, פאסטאווי, פולאווי, ראבקא, רייטשע, רימאנאוו, ריטרא, סאנדאמיערזש, שאנקי, סקאטשאוו, סקאלע, סלאווסקא, סלאנים, סטארי - סאנטש, סוכע, סובאלקי, סינאווארזקעווישע, שאמאטולע, טאמאבראדזקע, טאטאראוו, טלען, טרוסקאוויעץ-זדרא, טוכלא, טורקא אויפ'ן סטרי, אוסטראן, ווארעוויצע, וואנכאצק, ווייהעראווא, ענגערסקא-גורקא, וויעליטשקע, וויעלקא - וויעש, האלעריאווא (ביי קארוויע), וויעזשיצא, וויעלקא-וויצע - ביסטרא, וויסלא, וולאדאווע, ווארא-כסא, ווראניענקא, ווראוולעיפץ, זאקאפאנע, זאלעשטשיקי, זווארדאן, זשעגיעסטאוו-זדרא, זשיוויעץ און נאך א גאנצע רייהע אנדערע שטעט.

א דאנק דער אינטערווענץ פון דער פערוואלטונג פון דער לאדזער אפטיילונג פון דער יוד. לאנדקענטשאפט-געזעלשאפט, ווערען דערטיילט די מיטגלידער הנחות פון 50 פראצענט אין א גאנצע רייהע קור ערטער ווי: דרוסקיענניק, זאלעשטשיקי, איגאווראצלאוו און אנדערע.

מיטגלידער פון דער געזעלשאפט געניסען פון בעדייטענדע הנחות אין אלע קינא'ס, טעאטערס, קאנצערטען א. א. וו.

חודש'ליכע טראמוויי-הנחה-בילעטען ווערען ארויסגעגעבען דורך דער געזעלשאפט, סיי מיטגלידער און סיי נישט-מיטגלידער. מיר בעטען זיך שוין איינשרייבען אין סעקרעטאריאט, בכדי דעם טראמוויי-בילעט אויפ'ן מאנאט יוני זאל יעדער בעקומען פאר'ן 1-טען.

די מיטגלידער פון דער געזעלשאפט געניסען פון בעדייטענדע הנחות ביי אלע אונטערנעמונגען, וואס עס ארדענט איין די יוד. לאנדק. געז. ווי ארטיגע אימפרעזען, קאלאניעס, און גאנץ בעזונדער ביים אנטיילנעמען אין טוריסטישען זומער-

די קאלאניע אין קארוויע

דעם 23-טען אפריל ד.י. האט אונזער אפטיילונג קאנטראקטירט א לאקאל אין קארוויע, וואס געפינט זיך הארט ביים ברעג פון באלטישען ים.

ס'איז ווערט אונטערצושטרייכען, אז אין נעבען־זאך צו די פריאהריגע זעהר שלעכטע וואוינונגס בעדינגונגען, איז אונזער איצטיגער לאקאל אין דער ווילע „זניטש", דער פרעכטיגסטער און באקוועמסטער בנין אין גאנץ קארוויע.

די היי-יאהריגע קאלאניע, וואס איז פאר-אויסגעזעהן געווארען פאר 110 פערזאן, בעזיצט א גרויסען זאל, וועלכער קאן אין זיך ארייננעהמען ארום 300 פערזאן. דאס דערמעגליכט אונז צו דערהייבען אונזער קאלעקטיוו-קולטורעלען צוזאמענלעבען אויף דער קאלאניע צו דער נעהעריגער, ענטשפרעכענדער ניוואָ.

די פערוואלטונג, ביים אויסדערוועהלען א קאלאניע-לייטער, האט זיך אפגעגעבען א גענויען דין-וחשבון פון דער אחריות'דיגער ארבייט, דען א חוץ דער אינטענסיווער ווירטשאפטליכע אדמיניסטראציע, דארף מען אויך געדענקען אין אונזערע חשיבות'דיגע קולטורעלע אויפגאבען; אין פרעסטיזש און אין ווייטערדיגע ענטוויקלונג פון דער געזעלשאפט און האט איהר געלעזט דורך דעם אויסוואהל פון פראפ. שפיגעל אלס קאלאניע-לייטער.

די קאלאניע געפינט זיך אין א הערליכער, פאוועלדעטער סביבה, הארט ביים באלטישען ים. בעזיצט אלע קלימאטישע בעדינגונגען פון א אפרוהקור-ארט.

טוריסטיש שטעלט זיך ווייטער קארוויע זעהר אינטערעסאנט פאר:

מיר ארדענען איין אויספלוגען ארום דעם גאנצען פוילישען בארטען, דורכ'ן האלב-אינזעל העל. פון דארט פרעכטיגע אויספלוגען אין דער קאשובישער שווייצאריע, צו דער פריש זיך-בויענדיגער גדיניע א.א.וו.

ס'זענען אויך פראיעקטירט ווייטערע ים-אויספלוגען נאך שוועדען, נארוועגיען, דענעמארק און ענגלאנד.

מיט איין ווארט: קארוויע איז א אידעאל אפרוה-ארט.

דיר. מ. נאכומאוו.

לאגער אונטער לאדז און אויף דער קאלאניע אין קארוויע.

עס ווערען דערטיילט הנחות פאר מיטגלידער ביי גרופען-אויספלוגען מיט די אונטערשטאטישע צופאהר-טראמווייען.

די מיטגלידער בעקומען אומזיסט די מאנאטליכע אויסגאבע פון דער הויפט-פערוואלטונג א. נ. וויאדאמאשטשי ז"ש. ט. ק. וו.

אלעבן איז שטורם

זכרונות פון בערימטען יודיש־רוסישען רעוואלוציאנער

וולאדימיר יאכעלסאן

(13

נור כ'האב מורא געהאט, איז זלמן נישט געזעסען אין דער היים, ער איז געווען אויף דער דייטשער זייט פון גרענעץ. זיין פרוי איז געזעסען אין פערלעגענהייט, וואס איך בין געקומען צו זיי ביי טאג און נישט אנזאגענדיג זיי פריהער. איך האב געמוזט א גאנצען טאג בלייבען פערשפארט אין הויז און ווארטען אויף זלמנ'ען. אין אוונט איז ער געקומען. ער איז אויך געווען שטארק אונצופרידען וואס איך בין געקומען צו איהם גלייך אין שטעטעל, אנשטאט ארויסצורופען איהם קיין קאוונע. ער איז, פערשטעהט זיך, געווען גערעכט: מיך קומען צו איהם האט געקאנט ווארפען א פערדאכט אויף איהם. אבער אין פעטערבורג האט דער „איספאלניטעלני קאמיטעט" בעשלאסען, אז איך טאר איצט נישט שרייבען און נישט טעלעגראפירען פאר'ן מיין אנקומען. איך בין געבליבען בעכטיגען ביי זלמנ'ען, און פארטאג זענען מיר אוועק צו דער באהן.

דארטען מיר זענען אנגעקומען אין קאוונע, איז זלמן אוועק אויף זיין שטענדיגער אכסניה. מיר האבען אפגעמאכט, אז איך וועל מיין מענטשען ברענגען אויפ'ן וואקזאל צום אוונט־צוג, די פארטיי האט מיר בעאויפטראגט צו בעגלייטען הארטמאנען ביז בערלין, אבער זלמן האט גענומען זעהר שטארק פראטעסטירען. ער האט אנגעוויזען אז צוויי שמועדיגע אריבערצופיהרען איבער דער גרענעץ, און אז דאס איז איבעריג, ווייל ער אליין וועט אלצדינג בעקאנען אויסגעצייכענט. איך האב מיט איהם געמוזט איינשטימען.

אין אוונט פון יענעם טאג איז הארטמאן, מיט'ן איינגעוויקעלט אין דעם פארביגען שאל, געקומען מיט מיר צום וואקזאל. מיר זענען ארויין אין האל פון דריטען קלאס. ווידער פארן סאמע אפגעהן פון צוג, און איך האב איהם אנגעוויזען אויף זלמנ'ען, וועלכען ער האט געדארפט נאכגעהן און וואגאן, מיט דעם האבען זיך געענדיגט מיינע פליכטען ביים אריבערפיהרען הארטמאנען קיין אויסלאנד.

איך האב איבערגעגעבענט אין מרים'ס הויז און אויף מארגען אינדעפריה בין איך אוועקגעפאהרען צוריק קיין פעטערבורג אויפ'ן פיצפטען טאג נאך מיין אפפאהרען פון דארטען מיט הארטמאנען, ביין א זייגער אינדערפריה, גלייך אהיימגעהן האב איך נישט געטארט. איך האב פריהער געמוזט אויסגעפינען פון מיכאילאווען צי אלצדינג אויף דער „קאנספיראטיווער קווארטיר" איז אין ארדנונג.

מיכאילאוו איז איינגעשטאנען אין א האר־טעל אויפ'ן ראג נעווסקי פראספעקט (הויפט־גאס פון פעטערבורג) און וולאדימירסקאיא. ער האט דארטען געוואוינט אויפ'ן פאספארט פון אנ'אפיצער, וואס איז ארויס פון דער ארמיי, און ער האט געטראגען אנ'אוניפארם־היטעל מיט א רויטען באנד און א קאקארדע, יעדען טאג פלעגט ער ארויסגעהן פון הויז עלף א זייגער.

איך בין צו יענער צייט אוועק אהין. איך האב אנגעטראפען מיכאילאווען, האב זיך געגריסט מיט איהם, ווי א בעקאנטער, און ער האט מיר געלאזט וויסען, אז ביי מיר אינדערהיים איז אלץ אין ארדנונג, ווען איך בין אין מיין טויער אריין, האט איבער פון די סטרוזשעס, וואס איז דעמאלט געווען אויף דער וואך, מיך בעגריסט, ווי אלעמאל פונקט ווי איך וואלט גארנישט געווען אוועקגעפאהרען. אזוי ווי די סטרוזשעס אויף דער וואך האבען מיך געזעהען, האט קיינער נישט בעמערקט, אז איך בין נישט געווען אינדערהיים, איך האב דערביי געקאנט אוועקפאהרען, ווען ס'איז געווען נויטיג.

באלד ווי איך בין געקומען אהיים, איז אנגעקומען מיכאילאוו, איך האב איהם אפגעגעבען א בעריכט וועגען דער רייזע. דאס, וואס איך האב נישט איינגאנצען געהאנדעלט לויט די אינסטרוקציעס, האט נישט ארויסגערופען קיין טאדלונג. א זיגער משפט מען נישט. אז'ס ווי אלצדינג איז אפ געגאנגען גוט, איז נישט געווען וואס צו טענה'ן, נאך דעמזעלביגען טאג איז פון הארטמאנען אנגעקומען פון אויסלאנד א פערשטעלטע טעלעגראמע אויף א קאנספיראטיוון (געהיימען) אדרעס, און אין עטליכע טעג ארום איז פון איהם אנגעקומען א בריף פון פאריז.

באלד נאכדעם, ווי איך האב ארויסגעפיהרט קיין אויסלאנד לעוו הארטמאנען, וועלכען די צארישע רעגירונג האט ארומגעזוכט איבערן גאנצען לאנד אלס דעם רעוואלוציאנער, וואס האט אויפגעריסען דעם צאר'ס צוג נעבען מאסקווע, האב איך זיך געטראפען מיט סטעפאנאוויטשען. איינעם פון די גרינדער פון דער רעוואלוציאנערער פארטיי „טשארני פערעדיעל" (די איבערטיילונג פון דער ערד).

די פארטיי „טשארני פערעדיעל" האט נישט געהאלטען פון דעם מיטעל אנצוואגען אויף דער צארישער רעגירונג אנ'אימה דורך טעראריסטישע אקטען, ווי דאס האט געטון די פארטיי „נאראדנאיא וואליא". זי האט בכלל נישט געהאלטען פון קיין פאליטיק און פאליטישען קאמף. זי האט זיך איינגאנצען אפגעגעבען מיט אויפקלערונגס־ארבייט צווישען די פאלקס־מאסען, מיט פרעדיגען צווישען זיי סאציאליסטישע אידעען.

איך טרעף זיך מיט ווערא זאסוליטש

איך האב זיך מיט סטעפאנאוויטשען בעגעגענט אין אנהויב יאנואר פון יאהר 1880. ער האט מיך געבעטען ארויספיהרען פון רוסלאנד ווערא זאסוליטש, וועלכע איז געווארען קראנק. ווערא זאסוליטש האט מיט עטליכע יאהר פריהער געשאסען אין גענעראל טרעפאוו, דעם צארישען שטאט־הערשער אין פעטערבורג. זי איז געשטעלט געווארען צום משפט, אבער אנ'אפענער געריכט האט זי בעפרייט. דער עולם אין געריכט און אין דרויסען האט אויפגענומען די בעפרייטע רעוואלוציאנערקע ווי א העלדין, די רעגירונג איז געווען אויסער זיך פון צארן, און די פאליציי האט באלד ווידער געוואלט ארעסטירען ווערא זאסוליטש. אבער מען האט זי שוין נישט געקאנט געפינען. איצט, אז זי איז קראנק געווארען, האט מען מיך געבעטען ארויסצופיהרען זי פון לאנד.

אין יענער צייט האבען אלע גרינדער און פיהרער פון דער פארטיי „טשארני פערעדיעל" בעשלאסען צו פערלאזען רוסלאנד; עס זענען ארויסגעפאהרען פלעכאנאוו, סטעפאנאוויטש, דייטש און אקסעלראד. זיי זענען אריבער דעם גרענעץ ביי רומעניע, אבער פאר ווערא זאסוליטש האבען זיי געוואלט איינארדנען א זיכערערע און שטילערע רייזע. און זיי האבען זיך געווענדעט צו מיר.

איך האב איינגעשטימט צו פאהרען מיט ווערא זאסוליטש, אויב מיין פארטיי, „די נאראדנאיא וואליא", וועט מיך אפלאזען. ווי איך האב ערווארטעט, האט מיין ארגאניזאציע גאר נישט געהאט געגען דעם. די צוויי פארטייען זענען פריהער געווען פעראייניגט אין דער פארטיי „זעמליא אי וואליא" (ערד און פרייהייט). צוליב גרויסע מיינונגס־פערשידענהייטען אין טעארעטישע און פראקטישע פראגען, האבען זיי זיך געמוזט אפטיילען און גרינדען בעזונדערע ארגאניזאציעס, אבער קיין פיינדשאפט איז צווישען זיי נישט געווען, און עס איז נישט געווען קיין שטערונג צו העלפען איינע די אנדערע. די נעכטיגע חברים זענען געווארען פאליטישע געגנער, אבער נישט קיין שונאים

(ווייטער קומט).

וויצע-פרעזידענט וויעלינסקי פאר'ן געריכט

(ענדע פון דער 5. זייט).

זיך געהאנדעלט וועגען דעם, אז דער פרעזידענט מיט די צווי וויצע-פרעזידענטען זאלען לעבען צווישען זיך בשלום. און צוליב דעם איז די דעלעגאציע אוועק צום פרעזידענט און צו ביידע וויצע-פרעזידענטען. דער פרעזידענט זשעמיענצקי און וויצע-פרעזידענט ראפאלסקי זענען דערויף איינגעגאנגען, אבער ד"ר וויעלינסקי נישט.

וואס שייך די פארוואורפען געגען לאוביק קוק זענען דאס נאר קלאגען.

דאן גיט זעהר אויספיהרליכע ערקלערונגען דער

פרעזידענט זשעמיענצקי

ער דערציילט בפרטיות אלץ ביז דער צייט ווען די פראקוראטור האט אנולירט די בעשולדיגונגען געגען די לאוביקעס קוק און אידעבסקי. בעת די ערקלערונגען פון פרעזידענט קומט צו דראמאטישע אינצידענטען, ווייל ד"ר וויעלינסקי וויל כאפען דעם פרעזידענט אויף ליגענס, פון וואס דער שטאט-פרעזידענט בעליידיגט זיך שטארק און בעט דאס געריכט איהם צו שיצען. דער ריכטער מאכט אויפמערקזאם דעם ד"ר וויעלינסקי אז ער זאל נישט בעליידיגען דעם פרעזידענט.

נאך דער מיטאג-פויזע ווערען אויסגעהערט די ווייטערדיגע עדות.

ה' געלבארד (זשורנאליסט) ערקלערט אז נאך דעם ווי ד"ר וויעלינסקי איז ארויסגעטרעטען פון פ.פ.ס. האט ער צוגעשיקט זיין צייטונג אינטערוויו מיט בעשולדיגונגען געגען די דערמאנטע לאוניקעס.

עטליכע עדות לייקענען דאן, אז די זאלען האבען געזאגט, דאס לאוניק קוק האט גענומען אלס לאפובקע א בריליאנטענעם רינג.

עדות פאלעצקי האט ערקלערט אז אפרים טירלער האט איהם געזאגט, אז מען מוז געבען לאפובקע, כדי מען זאל בעקומען ארבייט-בעשטעלונגען אין מאגיסטראט. דער עדות טילער ערקלערט אז ער האט אזוי נישט געזאגט.

ראסמאן בעלער ערקלערט אז ער אליין ווייס גארנישט וועגען מיסברויכען, ער האט געהערט אזעלכע קלאגען אין גאס און געפינען פאר נויטיג דאס מיטצוטיילען דעם וויצע-פרעזידענט וויעלינסקי.

די איבעריגע עדות ברענגען נישט אריין קיין שום נייעס אין פראצעס. נאכדעם ווי דער וויצע-פרעזידענט ראפאלסקי ערקלערט אז די גאנצע בעשולדיגונג געגען לאוניק קוק איז גרונדלאז ווערען פאר-ענדיגט די געריכטס-פערהאנדלונגען. ס'רעדען די אדוואקאטען בזשעזשינסקי און פיאטר קאן וועלכע פערלאנגען שטרענג צו בעשטראפען דעם וויצע-פרעזידענט וויעלינסקי פאר רכילות און בעליידיגונג.

דער אנגעקלאגטער ערקלערט נאכאמאל אז ער האט געטון זיין פליכט.

נאך א בעראטונג בעשליסט דאס געריכט איבער צולייגען ד יזיצונג. דער אורטייל וועט ארויסגעטראגען ווערען ערשט דינסטאג 11 א זייגער פריה.

אפגעלייגט דעם פראצעס וועגען בעליידיגען דעם מאגיסטראט

אויף דערזועלבער זיצונג פון געריכט האט געזאלט פארקומען א צווייטער פראצעס וועגען דעמזעלבען ענין, און נעמליך: דער לאדזשער מאגיסטראט האט אנגעקלאגט דעם רעדאקטאר פון קראקאווער „אילוסטראוואני קורייער" פאר אן ארטיקעל וואס בעליידיגט דעם מאגיסטראט ווי אויך דעם מחבר פון ארטיקעל ד"ר וויעלינסקי.

אין דעם פראצעס זענען מצד דעם מאגיסטראט געשטאנען די אדוו. ד"ר ראזענצווייג פון קראקע און רודזשינסקי פון ווארשא. מצד דער קראקאווער צייטונג אדוו. ד"ר ראפאפארט פון קראקא. ד"ר וויעלינסקי האט קיין פערטיידיגער נישט געהאט. צוליב א יורידישער מיינונגס-פערשידענהייט צווישען די צדדים איז דער לאזיגער פראצעס אפגעלייגט געווארען.

ליבהאבער פון ברויט און... זאקען...

2 גנבים פערמשפט אויף 5 יאהר מיט 10 חדשים תפיסה

(א) פאר'ן געריכט זענען געשטאנען 2 גנבים סטעפאן גארוס און מאריאן מארקעוויטש, וועלכע זענען אנגעקלאגט געווארען אין אויספיהרען גנבות אין רובין'ס בעקעריי (נאפיורקאווסקא 17) און שפעטער אין וואיטשאק'ס זאקען-פאבריק, וועלכע געפינט זיך אין זעלבען הויז.

גארוס איז פערמשפט געווארען פאר ביידע גנבות אויף א יאהר מיט 10 חדשים. מארקעוויטש פאר דער ערשטער גנבה אויף 3 און פאר דער צווייטער גנבה אויף 4 יאהר תפיסה. דער פאספער לעשקע צו 6 חדשים פאר יעדער גנבה.

ברידזש-טורנע פאר פרויען

מארגען אין זשורנאליסטען-קלוב

מארגען קומט פאר אין זשורנאליסטען-קלוב (פעטריקאווער 121) א ברידזש-טורנע פאר פרויען. די זיגערינס וועלען בעקומען אויסצייכנונגען.

נעכטיגע רינג-קאמפען אין צירק

נעכטען האבען געקעמפט:

1) וויעלאך מיט קראטאנ'ען; געזיגט האט וויעלאך אין דער 7 מינוט דורך אנ'איבערוואורף איבער די היפטען.

2) ביעלעוויטש מיט גראמאוו'ן — אונענטשידען.

3) קראוזער מיט בודרוס'ן (דעצידירענד — געזיגט האט קראוזער.

4) גראבאווסקי מיט פראהאסקא'ן — אונענטשידען.

5) ביערנאצקי מיט קווארינאני'ן, געזיגט האט קווארינאני אין דער 4 מינוט.

היינט קעמפען:

1) קאוואן מיט אויבא'ן, 2) שטשערבינסקי מיט וויעלאך'ן, דעצידירענד, 3) פראהאסקא מיט קארלעוווסקי'ן, 4) גראנאוו מיט קראוזער'ן, דעצידירענד, 5) גראבאווסקי מיט בודרוס'ן.

ראדיא-פראגראם

דאנערשטאג, דעם 25 מאי 1933

11 גאטעסדינסט. 11.57 צייט-סיגנאל. 12.05 טאג-פראגראם. 12.10 קאמוניקאט. 12.15 מוזיק. פריהמארגען. 3.00 קאנצערט. 4.00 פראגראם פאר קינדער. 4.25 גראמאפאן. 4.45 פארלעזונג. 5.00 קאנצערט. 6.00 וועגען לופט-פליהעריי. 7.00 פערשידענעס 7.15 ספארט פון לאדז. 7.25 אודיציע. 8.00 קאנצערט. ספארט. קאמוניקאטען. 11.55 קאמוניקאט

* *

אויסלאנד

3 שטראסבורג — רעטשיטאל-קאנצערט. 5.25 מאסקווא — אפערע „מאדאם בוטערפליי". 5.25 מאסקווא — אפערעטקע. 7.50 הילווערסעם — בעטהאווען-אווענד. 9 לאנגענבערג — סימפ. קאנצערט. 9 רוים — אפערע. 10.35 קאפענהאגען — געזאנג רעטשיטאל פון עווא באנדראווסקא־טורסקא.

מעלדונג

הסתדרות „צעירי מזרחי", פיוטרקובסקה 18.

בזה אנו מודיעים, שהחל מיום א' העבר הסתדרותנו נמצאה במעון חדש, פיוטרקובסקה 18, (בחצר השני, חומה שמאלית, דיוטה שני). הלשכה פתוחה בכל ערב משעה 8 עד 10. 2735

PRYWATNA SIEDMIOKLASOWA
NOWOCZESNA
SZKOŁA POWSZECHNA ŻEŃSKA i PRZEDSZKOLE
ZOFJI HOLCBERGEROWEJ w Łodzi, Cegielniana 11

Lokal nowocześnie urządzony obszerny. Klasy duże słoneczne. Liczba dzieci ograniczona. Nauka według nowych programów publicznych szkół powszechnych. Języki obce. Opieka lekarska. Poradnia psychologiczna.

Opłata miesięczna bardzo niska. Ulgi dla niezamożnych.
Zapisy do wszystkich klas codziennie od godz. 11-ej do 14-ej i od 17-ej do 19-ej. Do klasy I-ej przyjmuje się dzieci od lat 6-ciu. Do przedszkola dzieci obojga płci od lat 4-ch. 2772

טישלער-מאשינען
פאסט נייע, געלעגענהייטליך צו פערקויפען. אפערטען צו בעלעגען אין ביורא פון פ ו ק ס, פיעטריקאווער 50 אונטער „Stolarskie" 2732

א יונגער
פון אנשטענדיגע עלטערן ווערט געברויכט
אין אדמיניסטר. פון „נייעם פאלקסבלאט"

שיטלען
מיט פאריזער שרינדעס
ווי אויך פערטיגע שייטלען ווערען ערשטקלאסיג און רעיעל אויסגעארבייט צו ביליגע פרייזען און א נ ד ו ל א צ י ע
ביי קערש. סטווערראווא 15

שלאסערי-ארבייטען,
ווי אויך אויטאגענישע שוויסונגען מעטאל-בעארבייטונגען מאשינען-טיילען
פירט אויס ביליג
J. REDER, Łódź
קאנסטאנטינער 11/13.

קליינע אנאנסען
1 זלאטי אנ'אנאנס ביז 15 ווערטער 1 זלאטי

א לערן-יונגעל צו קאפעלושען ווערט געזוכט ביי שווארצבערג, פיעטריק. 50. אינ'ם הויף.

ראקאלען!
צו פערמיטען א גרויס געוועלב, ווי אויך פערשידענע צימערן מיט אלע בעקוועמליכקייטען אהן אפטרעט-געלד. צו ערפאהרען ביי סרעבנאגורא, לימאנאווסקיעגא 26. 2730

צו פערמיטען איינצעלנע שטיבען אויף פראנציסקאנער גאס. צו ערפאהרען אויף פאמארסקא גאס 35, ביי א.צוקערמאן

הויף און פערקויף
2 שטריק-מאשינען. 1 B.J.$^{10}/_{100}$ און א גלאטע מאשין $^{10}/_{80}$ צו פערקויפען. צו ערפאהרען זאכאדניא 30, וו. 13. 2738

פערשידענעס
אנ'ערנסטער רעפלעקטאנט מיט קאפיטאל זוכט פערטרעטונג, אדער דעם איינקויף פון גאנצליכער פראדוקציע פון וועלכער בראנזשע עס זאל נישט זיין. קלינגען טעל. 247-73. 2733

פרייזע פאסטענס

א לערן-יונגעל צו סוועטערס ווערט פון זאפארט געזוכט אין דער סוועטער-פאבריק, פלאץ וואלנאשטשי 6. 2729

ס'ווערט געברויכט א קוואליפיצירטער נייהער, א ריכטצוווער און א לערן-יונגעל צום קאמאשען-שטעפער, קאנסטאנטינער 33, 3. שטאק, פראנט, וו. 14.

זעצער און דרוקער קענען זיך שוין מעלדען אין דער דרוקעריי פיעטריק. 35

Dr. med.
HALTRECHT
ספעציאל-ארצט פאר הויט-און געשלעכטס-קראנקהייטען
פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21
נעמט אן פון 2—3 און פון 6.30 ביז 8 אוונט, זונטאג פון 10—1 בייטאג
א ל ע א ר ט א נ א ל י ז ע ן.
פאר ארבייטסלאזע לעטשניצע-פרייזן

Dr. med.
Berman
צעגעלניאנא 15, טעל. 149-07.
ספעציאל-ארצט פאר הויט- און געשלעכטס-קראנקהייטען, מענער-שוואכע - בעהאנדלונג און סעקסועלע בעראטונג.
נעמט אן פון 8—11 פריה און 4—8 אוונט, זונטאג פון 9—1 בייטאג.
פאר אומבעמיטעלטע – לעטשניצע-פרייזען.

DR. MED.
M. Glazer
הויט און וועגערישע קראנקהייטען
וואוינט יעצט אויף
ZACHODNIA 64
Telefon 185-49
נעהמט אן פון 12 ביז 2 און פון 7 ביז 8.30 אווענד. 1697
זונטאג און פייערטאג פון 10 ביז 12 מיטאג

כירורגישער קאבינעט
Dr. Szreiber
איז געווארען איבערגעטראגען אויף
Narutowicza № 9
tel. 122-95.
אפעראציעס, אפאטרונקעס, הפלט ושילאקעס אז"ח
הייל-אנשטאלט-פרייזען.

לעטשניצע
זגערזשער 17
נעהמט אן קראנקע אין אלע ספעציאליטעטען
פון 9 פריה ביז 7 א זייגער אוונט.
וויזיט 3 זל.

זיכערע הילף און א רפואה!
אהן אפעראציע, אהן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיסונג פאר קראנקע אויף ברוכען, פאר מענער, פרויען און קינדער, פערשידענע קאליקעס אין נוף, פאר הויקערס און פיס.

פערלאזט נישט די קראנקהייט, ווייל דער ווינקעל-ברוך ווערט גרויס און א מענשען-קאפ, און עס פעלט ארהן אין דעם פיס איז דער קראנקער אין א גרויסער סכנה, דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטערבליך. ספעציעלע גומענע הייל-באנדאזשען בעזייטיגען זיכער דעם שוועקסטען ברוך, אויך פאר הויקערס, לייזונגען ספעציעלע הייל-גארטען און אפאראטען פאר פערקרומטע פיס און פלאטפיס, ווי אויך קינסטליכע גומענע פיס.
עמפפאנגט טעגליך פון 9 פריה ביז 7 אוונט.

איינציגע ארטאפעדישע הייל-אנשטאלט
Specialist Dyr. J. RAPAPORT, Ortoped
פון לעמבערג
Łódź, Wólczańska 10, tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אומבעדינגט נויטיג. דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס-פראפעסארען: פראפ. ד"ר בארנאטש, פראפ. ד"ר י. מארישלער, פראפ. דר בר. קיעלאנאווסקי און אויך אנדערע.
מיר נעהמען אויך אן פערזיכערטע פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.
דעם הארציגסטען דאנק דריק איך אויס דעם גרויסען ספעציאליסט ה' דיר. י. ראפאפארט, וואוינהאפט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10, פאר דער זארגפעלטיגע איינהאלטונג פון מיין ברוך-קראנקהייט מיט דעם באנדאזש פון זיין סיסטעם.
(—) L. Salomonowicz 29 לאדז, אלעקסאנדריסקא

Dr. med. **Z. DATYNER**
אוראלאג
ספעצ. פון נירען-, בלאז-און אורין-קראנקה'
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95.
נעהמט אן פון 8–9 פריה און 3–6 אוו.

Poradnia WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1
נאר פאר וועגערישע הויט-קראנקה. און מענער-שוואכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קווארץ - לאמפען, עלעקטרישער הייל-קאבינעט.
טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אוו. פון 11—4 נ"מ נעמט אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען, זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמ.
בעזונדער ווארטע צימער פאר פרויען.
וויזיט 3 זל.

Dr. S. KANTOR
ספעציאליסט פאר הויט, וועגערישע און געשלעכטס-קראנקהייטען
וואוינט יעצט
Piotrkowska 90, tel. 129-45
נעהמט אן פון 8—2 נאכמ. און 4—9 אווענד
זונטאג און יום-טוב פון 8—2 נאכמ.

לעטשניצע
פון דאקטוירים ספעציאליסטען און דענטיסטישער קאבינעט
11 בזשעזשינער 11
טעלעפאן 137-63
עס נעמען אן דאקטוירים ספעציאליסטען שיפמאן, וואלינסקי, שמירגעלד, קערשנער, שמעראווסקי, סלאבאדסקי, זאלצוואסער, איציקזאן, סראסאווסקי, יאקובזאן און דענטיסטין סטאראפאלסקא.
וויזיט 3 זל.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.